PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК VII ЛЮТИЙ — FEBRUARY, 1966. ЧИСЛО 2

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department, Ottawa, and for Payment of Postage in Cash.

ПРОМІНЬ

РІК VII
Ч. 2
ЛЮТИЙ, 1966
Виходить раз у місяць
Видає
Союз Українок Канади
Редагує Редакційна Колеґія
Наталя Когуська — редакторка, Анна Токарик — голова Союзу, Ольга Войценко, Савеля Стечишин, Тоня Гороховин, др. Ганна Янішевська, Оленка Негрич.

Передплату висилати на адресу:
PROMIN
P. O. Box 3551, Sta. B., Winnipeg 4, Man.

PROMIN

FEBRUARY, 1966
Mounthly Publication
VOL. VII
No. 2
Published by
Ukrainian Women's Ass'n of Canada
Edited by Editorial Committee
Natalia Kohuska, Editor

Subscription in Canada	$4.00
Subscription in other countries	4.50
Single copy	.50

Address:
PROMIN
P. O. Box 3551, Sta. B., Winnipeg 4, Man.

На обкладинці — зимовий вид в скелястих горах.

Редакція застерігає собі право скорочувати дописи. Дописи, які поміщуються в інших часописах, редакція містити не обіцює — уникаємо повторювання. Не поміщені рукописи редакція не звертає, хіба за спеціяльним, згори зазначенним застереженням.

В ЦІМ ЧИСЛІ:

Олена Журлива — Спомини 1
О. Черненко — Світогляд Лесі Українки 1
К. Міськів — Запланована Конференція ІЖР. 3
Проф. Д-р Н. Полонська-Василенко — Українські жінки часів Литовсько-Польської доби 9
Д. Б. Дошкільна група — як підготова до української школи 11
Olenka Negrych — "Contra Spem Spero" 15
С. Сокіл — Мимоходом кажучи 17
Меланія Нижанківська — Рія 18
Відділ для дітей 21
Р. Котелко — Ювілей „Променя" 22
Марія Самоїл — Провін. З'їзд в Едмонтоні 23
Громадська і родинна хроніка 26
Домашне господарство 31
Виказ пожертв 32

ПРИДБАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Пан В. Перепелюк — Флин Флон — 8, раніше 10, разом —	18
Пані Марія Богдан — Ванкувер — 3, раніше 7, разом —	10
Пані Марія Квас — Торонто — 3, раніше 7, разом —	10
Пані М. Музика — Веґревил — 1, раніше 8, разом —	9
Пані Анна Бойко — Торонто — 2, раніше 4, разом —	6
Пані А. Каліщук — Гемилтон —	6
Пані А. Москалик — Вінніпеґ — 1, раніше 3, разом —	4
Пані Марія Білоус — Давфин — 2, раніше 2, разом —	4
Пані Ольга Маковська — Дніпер, Саск. — 2, раніше 1, разом —	3
Пані Л. П. Процишин — Дочвел, Саск. — 2, раніше 1, разом —	3
Пані М. Іванець — Брентфорд, Онт. — 2, раніше 1, разом —	3
Панна Анна Фіґус — Торонто — 2, раніше 1, разом —	3
Пані А. Конічковська — Содборі — 1, раніше 1, разом —	2
Пані Е. Павлик — Скарборо — 1, раніше 1, разом —	2
Пані М. Франко — Кемсек, Саск. — 1, раніше 1, разом	2
Пані Е. Коваль — Келґарі —	2
Пані А. Григорчук — Етелберт, Ман. —	2
Пані Ф. Дубенська — Вінніпеґ —	2
Пані М. Козир — Етелберт, Ман. —	1
Пані Анна Баран — Карловрі, Ман. —	1
Пані Ю. Вівчарук — Ендевор, Саск —	1
Пані Е. Метулинська — Ґримзбі, Онт. —	1
Пані С. Гаврилюк — Альвена, Саск. —	1
Пані Г. Сенишин — Монтреал —	1
Пані М. Кушнірик — Вінніпеґ —	1

ТИМ, ЩО ЛЮБЛЯТЬ ВИШИВАТИ

UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES

Опрацювала Анастасія Рурик

так називається книжка вишивок і стібів, написана в англійській мові. Багато ілюстрована, 12 сторінок взорів вишивок, 8 з них в кольорах, багато ілюстрованих взірців на вишивання декоративних подушок, обрусів, доріжок, рушничків з показником кольорів ниток. Є взори вишивок полтавського вирізування, роблення мережок. Стіби показують як легко навчитись вишивати гладдю, низинкою, яворівкою та багато інших стібів.

Книжка має 130 сторін друку, широкий формат, вигідний для розміщення взорів, спеціяльна оправа, щоб книжка легко відкривалась.

Книжку видав Союз Українок Канади.
Продається по $4.00 з пересилкою.
Замовлення разом з грішми висилайте
на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA
624 Upper Ottawa St.,
Hamilton, Ont.

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

РІК VII ЛЮТИЙ, 1966 Ч. 2

Олександра Черненко

Світогляд Лесі Українки

Леся Українка народилася в домі інтеліґентної, глибоко освіченої, свідомо-патріотичної, багатої родини Косачів. Все повинно було сприяти її безтурботному щасливому життю. Одначе дивний фатум трагізму, який лягає на долю майже всіх геніяльних, непересічних духових провідників світу, не пощадив і її життя. Невилічим а недуга, постійна свідомість передчасної смерти, боротьба за життя, а з тим не тільки тілесні, а й психічні терпіння ходять за Лесею чорною примарою, кидають її далеко поза межі рідної батьківщини, де вона шукає надії на вилікування. Я підкреслюю це тільки тому, бо кожна творчість нерозривно пов'язана з проблемами чи переживаннями особистого життя мистця. Власне життя письменника творить тло й настрій, який виразно позначується на ідейному характері творчости, а то й має вплив на вироблення якраз такого, а не іншого світогляду. Якщо б Шевченко не народився в нужді, кріпаком у кріпацькій родині, чи відчув би він так глибоко недолю свого народу? Чи розумів би він так добре психіку народу, його пісні та думи? Якщо б Франко не пережив усіх тих важких конфліктів з українським суспільством, його провідною верствою, чи мали б ми сьогодні поему „Мойсей''? Чи була б написана найкраща збірка української лірики „Зів'яле листя'', якщо б він не пережив безнадійної любови?

Боротьба за власне життя з'єдналась у Лесі Українки з боротьбою за життя українського народу!

Т. Шевченко помер в 1861 році, Леся Українка народилася 10 років пізніше, в 1871 році і творила якраз тоді, коли потужне сяйво геніяльного Шевченкового слова непереможною силою не тільки здобувало серця, а й залишало на довший час переконання, що тільки так повинна звучати справжня поезія. Стиль і форма Шевченкового вірша ставала законом. Але Шевченко був тільки один і був неповторний, а всі, що наслідували його, були тільки епігонами й непомітно потопали в його світлі. Леся Українка в своїй ранній творчості дає теж певну данину традиції творчости Шевченка, але вона скоро з цього впливу виломлюється і спрямовує свою творчість на виключно її властивий, специфічно індивідуальний творчий шлях. На тому тлі постає конфлікт із суспільством, яке звикле до традиційної поезії, Лесі Українки не доцінює й не розуміє. Не розуміє її теж духово відстала провідна літературна верства та дуже часто мовчазна, а то й неприхильна критика. Ще в 1918 році (журнал: „Україна'', липень і серпень) пише О. Грицай про творчість Лесі Українки (подаю уривки згідно з ориґіналом):

„. . .драматичний конфлікт тут дуже блідий

СПОМИНИ

I

Я памятаю сірі сходи,
Покої світлі й мовчазні,
У зручнім кріслі в глибині —
Одухотвореної вроди
Обличчя ясне і сумне
І повні дум уважні очі. . .
Все це осяяло мене,
Немов зірниця серед ночі.
Хотілось враз лицем припасти
До тих невтомних хворих рук,
За все, за все подяку скласти —
За серця кожен гнівний стук,
За гордий захист прав людини,
За віру в обрану мету.
Хотілось впасти на коліна
І так стояти. . .
Хотілось голову свою
В поклоні вдячному схилити,
Сказать, що все життя в бою
Я буду зброю теж гострити,
Що твердо буду вслід іти
Її пророчим заповітам,
Щоб словом правди помогти
Зростать свободі й щастя квітам

— — —

Остання зустріч (ще й донині
Мене той біль вогнем пече). . .
Вона лежала в домовині,
І на хистке моє плече
Труна як камінь налягала,
Юрба потоками пливла,
Країна велетня ховала,
Вітчизна в розпачі була.
Злотиста танула хмаринка.
Завмерли думи і слова. . .
Безсмертна Леся Українка
В німій труні була жива!

Олена Журлива.

іноді так блідий, що стає тільки лірикою і з психологічного боку є мало уваги гідний"... „Українка не розріжняє ще іменного між драматичною анекдотою, а одуховленням тої анекдоти якоюсь глибшою гадкою..." „..на самостійні малюнки даних краєвидів мало лишається місця, а коли вони є, то бліді та повні іноді таки все цілком безжурної реторики найпримітивнійшого почування..." се плід цілком ще нерозвиненої індивідуальности..." „Леся Українка не мала майже ніколи іменно справжнього трагізму слова, та брак їм внутрішнього тепла..." „Інколи, але дуже часто наголос у неї просто варварський, слова дібрані здебільшого без великої уваги на їх римічну і ритмічну стійкість, хід гадок нервозний і нагальний, — взагалі перше вражене, яке відноситься в неї, се вражінє — брулїону"... і т. п. (Сторінка 76—82). Я навмисне не називала поем і віршів, які обговорював О. Грицай у своїй „Критичній студії", бо не хочу входити з ним в ніяку полеміку. Подаю ці уривки тільки для потвердження моїх попередніх думок. Оцінив належно Лесю Українку Іван Франко, який сказав: „Від часу Шевченкового — „поховайте та вставайте" — Україна не чула такого сильного, гарячого поетичного слова, як із уст цієї слабої, хворої жінки". Леся Українка наполегливою працею опановує перфектно версифікацію вірша, здобуває дуже високу освіту. Вона володіє німецькою, французькою, грецькою, латинською, італійською і англійською мовами. Для неї стає доступною вся світова література і філософія, ввесь величезний европейський духовий дорібок. Незаперечний вплив її матері — письменниці, Олени Пчілки і дядька Драгоманова, подорожі до Відня, Берліну, Італії й Єгипту поширюють її знання і освіту, а тим самим її світогляд, яким переростає далеко своїх сучасників. Вона щораз виразніше бачить духове убожество і малоосвіченість свого народу. В листі до Ольги Кобилянської з Києва, 14. XII. 1900 р. пише так про сучасну критику: „Захтіли Ви, щоб наші люди щось говорили про Вашу новелу! вони хіба тоді щось заговорять, коли їм цілий том таких речей напишете, та й то ще невідомо. У нас писатель, коли хоче, аби про нього більше говорили, то мусить вмерти, тоді його з великим гуком поховають і почнуть писати по всіх усюдах, що „вся Україна плаче" за своєю славною дитиною і т. і." Аж по смерті Лесі Українки проф. М. С. Грушевський сказав на засіданні Українського Наукового Товариства:

„..Глибоко національна в своїй основі, всім змістом своїм зв’язана нерозривно з життям свого народу, з переживаннями нашої людини в теперішню, переломову добу, ця творчість переводила їх на ґрунт вічних, вселюдських змагань, уясняла в їх світлі й зв’язувала з одвічними переживаннями людськости. Наше громадянство не встигло йти за цим захоплюючим, бурхливим потоком надхнення, цею блискучою панорамою образів, що розверталася перед ним; цей високий рівень ідей, на який вела творчість покійної, був надзвичайний для ширших кругів. В інших обставинах, ніж ми живемо, її твори переходили б в вибрані круги світової інтелігенції, знаходили б тонких цінителів і адептів..." Безсмертність твору полягає в тому, що кожне покоління в новій добі знаходить в тому самому творі щось нового і цікавого для себе, по новому відкриває вселюдські проблеми, ідеї, правду і мистецьку красу твору. Всі ті прикмети мають твори Лесі Українки, які є побудовані на кофлікті вселюдських ідей і яскраво віддзеркалюють її світогляд. Вона сказала світовій літературі своє нове неповторне слово, дала пророчу візію творчого надхнення, яке залишиться вічним. І хоч Леся Українка використовувала історичні події й постаті, ані ці події, ані теж постаті не були вповні історичними. Вони були тільки канвою, на якій поетка вишивала своє могутнє слово, свої глибокі думки, що у символічних образах загублювали всяку тенденційність, а відкривали широкі дороги людській думці, давали поштовх до застанови, до пробудження і росту людській мислі. Світогляд Лесі Українки скрайно ідеалістичний, для якого матеріялістичні добра не мають ніякого значення. Цей ідеалізм глибоко поширений на всі порухи людського духа, на всі ділянки людського життя. Він однаково одержимий в любові до свого народу, у боротьбі з неправдою, яка існує на світі, він проти обмеження свободи кожної одиниці, у виконанні своїх зобов’язань і обов’язків, у боротьбі за вільне, необмежене мистецтво, у змаганні за вищі духові осяги, характер людини, його волю, за красу й чистоту життя та його одухотворення, бо за словами Лесі Українки із Святого Письма, які вона часто повторює: „Не самим хлібом живе людина".

Тому недоречним було б припускати, щоб Леся Українка в часах тоталітарної, царської влади не захоплювалася соціялістичними рухами. Вона ставала в обороні всіх покривджених, а що селянська й робітнича кляса найбільше терпіла, не дивно, що прагнула вона й для неї кращої долі. Цей момент використовують комуністи для своїх пропагандивних цілей, фальшиво інтерпретуючи її твори, намагаючися з Лесі Українки зробити ідеолога комунізму. Противно Леся Українка остерігає український нарід проти всяких тенденцій об'єднання навіть із соціялістичною Росією. В своєму драматичному діялозі „В дому роботи, в країні неволі" єгиптянин-раб б'є в лице гебрея-раба за те, що той хотів би знищити всі ці храми й піраміди, будовані за влади царів. Отже єгиптянин буде завжди шовіністом свого народу байдуже чи він проповідуватиме тоталітарні й соціялістичні ідеї. Тому Леся Українка остерігає, що тільки зміняться люди в уряді, але політика цього уряду до раба рабів буде завжди та сама і що навіть як цей новий уряд позмінює емблеми, краски і форми храмів та схоче побрататись, то одинока відповідь така: „Мені чужий цей край неволі. . . тут мені товаришів нема", бо теж майбутній уряд, який створить єгиптянин-раб, буде знову краєм неволі, а на всякі об'єднання з тим урядом одинока повинна бути відповідь — мовчанка. Леся Українка свідомо чи підсвідомо, але вона передчувала, що майбутність не принесе кращої долі. Вона каже в поемі „Кассандра:

„. . . я завжди чую горе, бачу горе,
а показать не вмію. Я не можу
сказати: тут воно, або: он там.
Я тільки знаю, що воно вже є,
і що того ніхто вже не одверне,
ніхто, ніхто. Ох, якби тільки можна,
то я сама б те горе одвернула"!

І далі вона бачить:

„. . Ох, скільки крови чорної я бачу
І батько наш коліна обіймає
катам своїх дітей. . . Я чую крик. . .
ридає, плаче, скиглить, виє, виє. . .
то наша мати! . . Я пізнала голос!"

Її інтуїтивний, віщий дух передбачував, що майбутня революція в Росії не принесе визволення Україні. Вона остерігає, але її не розуміють, її ніхто не слухає. Леся Українка бачить цю неминучу програшу війни і знає, що не може в цьому нічого змінити. Мойра — невблаганна доля править світом і їй коряться навіть боги, тому вони є рабами Долі. А вона їх слухати не хоче: „Я рабинею рабів не хочу бути! В тій же поемі „Кассандра", поетка показує тогочасне українське суспільство — інертне, байдуже, безхребетне, пересякле вигідництвом, яке не хоче пізнати правди (бо тільки пізнання цієї правди, могло би запобігти лихові), щоб не попсувати собі тих буденних, мілких хвилин щастя. Таке суспільство приймає обман за правду і живе ілюзіями.

Її розпука добігає краю з причин безсилля ,родиться бунт проти страшної долі, яка повисла над її дорогим народом:

„Нема Кассандрі зброї! Тільки слово
Та й те в зневазі, у погорді людській.
О, знали ви, боги, чим покарати!
Пророчий дар дали безсилій жінці!
Як би могла я збройною рукою
Все доказати, що казати мушу,
Не та була б ціна й повага слову
Проклятому від заздрісних богів. . .
. . . І як я смію їм казать борітесь,
Коли сама для боротьби, як жертва."

Страшним голосом розпуки лунає її правдиве пророцтво:

„Який ми гріх вчинили проти Духа,
що він зламав свій заповіт великий
той, взятий з бою волі заповіт?
Так доверши ж до краю тую зраду,
розбий, розсій нас геть по цілім світі,
ачей тоді журба по ріднім краю
навчить нас, де і як його шукати.
Тоді покаже батько свому сину
На срібне марево у далині
і скаже: „Он земля твого народу!
борись і добувайся Батьківщини,
бо прийдеться загинуть у вигнанні
чужою-чужиницею в неславі!"
. . . .
„І може дасться заповіт новий,
І дух нові напише нам скрижалі".

І ми пішли в росіянні по всьому світу. І показуємо своїм дітям срібне марево у далині і кажемо: „Он земля твого народу". Але чи кажемо ми: „Борись і добивайся Батьківщини"? Чи прийдеться загинути в неславі не дочекавши нового заповіту?

Великий рятунок на визволення бачила Леся Українка в духовому відродженні, а тим самим в народженні нової української людини, людини безкомпромісової, відважної, сильної духом, людини простого незломного хребта, яка завжди обстоює свою правду і боронить її. Тому в поемах і драмах всі герої Лесі Українки високо ідейні, готові до особистої посвяти і жертвенности для загального добра, що навіть у хвилині смерти незломні кидають ворогові горді слова: „Убий, не здамся!"

Тільки така висока ідейна, шляхетна, чесна людина може чистими руками творити святе діло, може вибороти незалежність України.

А тому, що мистецтво, а головно літературна творчість відограє велику ролю в свідомості народу, Леся Українка гостро виступала проти тих, що запродували свою творчість ворогам для особистих користей, слави чи кар'єри, виконуючи вимоги даного суспільства. Поет буде тільки тоді правдивим поетом, коли буде творити згідно з голосом власної душі. Він не сміє пожертвувати ані своїм ідеалом, ані принципом правди, свого — вірую, бо кожне продажне мистецтво перестає бути справжнім мистецтвом. „Не може людина, коли вона щира, одректись од того, що здається її правдою, так як не може поет мовчати про те, що палить його серце, так як не може учений уважати свою нову правду брехнею” — такі думки висловила Леся Українка пишучи статтю про англійського поета Джона Мільтона (В-во АН, Київ, 1954, „Публіцистика, листи, статті Лесі Українки”).

Цей свій світогляд викладає вона найяскравіше в драматичних творах: „У пущі” і в „Орґії”. В драматичній поемі „У пущі’ Леся Українка зображує трагедію мистця, що не може зректися „вільного мистецтва” і підпорядкуватися вимогам громади, серед якої живе. Він втікає від цього середовища, але натрапляє на друге, що цілком байдуже відноситься до його творчости, а разом із тим, нецікава нетворча праця на хліб щоденний спричинюють не тільки затримку його таланту, але й тілесну смерть.

Життя і мрія в згоді не бувають
і вічно боряться, хоч миру прагнуть.”
. . . .

А в скутку боротьби — життя минає,
а мрія зостається”.
. . . .

Візьміть цю „мрію”, хай вона іде
в святу країну, що її зродила.
Не хочу я загинути з душею. . .”

В драматичній поемі „Орґія” виразно каже поетка, що живучість і відродження нації залежатиме від її духової спромоги, від її духового обличчя:

„В тобі Антею, уся надія наша —
Аполлон один з усіх богів не розлюбив
Еллади
і є ще їй надія на життя”.

Цього не хотіло розуміти суспільство представлене в особах: Нериси — дружини Антея, Хілона — ученика Антея і Федона — мистця скульптора. Вони шукали слави й кар'єри у ворогів, виправдуючи себе тим, що для Грека не є ганьбою приймати похвали від чужинців. На це Антей відповідає: „від чужинців так, але не від переможців, бо переможець лиш тоді похвалить, коли подоланий похилить чоло і порох поцілує з під стіп його”. А виступ Антея проти асиміляційних тенденцій улесливого, ласкавого римлянина-мецената посвідчують такі характеристичні його слова:

„Ти тільки раб отой, що хистом орґію
панам справляє,
та орґія все ж панська зостається, хоч
рабські руки вряджують її”.
. . . .

„Неславу дозволяють нам носити,
А славу Рим бере, немов податок,
І тая Терпсіхора (різьба статуї богині
танцю) що продав ти,
Прославить не Елладу й не тебе,
А той багатий Рим, що стяг всі скарби
З усіх країн руками меценатів”.
. . . .

„Еллан повинен сидіти без хліба
і без слави, коли одне і друге
здобути може тільки з римських рук”.

За словами мецената треба „привчити ласкою, дарами всіх видатних чужинців Рим любити, хто любить той уподобитись може до любого і **тілом і душею”,** тимбільше, що для римлянина Греція є тільки смітником, з якого він вишукує для свого народу мистецькі цінності: „моя заслуга півняча, бо на всяких смітниках громаджу і там вишукую коштовні перли”. Леся Українка дуже добре розуміла, що для улегшення і виправдання перекінчицтва змішується державну приналежність з національною, тому устами Антея вона каже: „я і ти і наша рідна мова латинськими вже стали?” Відповідає на це Хілон: „Розумів я властиво — римське, та змилив у слові”. Лесю Українку дуже боліли ось ці відносини в Україні, пише вона про це в листі до матері з Єгипту, 12. І. 1913 р.:

„Та пора вже й публіку нашу привчити (не говорячи про самих редакторів), щоб не била поклонів перед усякими нуллітес. . . через те тільки, що вони вряди-годи удостоюють нам „в хату плюнути”, раніше „наплювавши” на неї, забрівши знечев'я з російських сусідських палат до нашого вбогого куреня. Адже і в куренях на покуті сиділо виборне отомання та чесне товариство, а не якісь заволоки-потурнаки”.

А про українських москвофілів ось що пише до Ольги Кобилянської:

„. . не хочуть говорити ні по-польськи, ні по-українськи „аби не зопсувати акценту” і для того говорять увесь час по-російськи, але таким „акцентом”, що навіть не москалям „вуха в'януть”. Що вони хочуть тим доказати? Ні, я таких людей, як ці „слов'янофіли” галицької формації, ще досі не бачила, і дуже рада, що нарешті їх побачила. Але за що вони так мучать себе тою російщиною? Дали б хоч у Жаб'їм спокій, адже звідти до Москви їх все одно ніхто не почує”. (Буркут, 1.VIII. 1901).

Леся Українка призначила своїй творчості велику громадську місію, місію боротьби за українську душу, українське культурне надбання, за українське духове обличчя. Вона була свідком цього, що нація навіть бездержавна так довго буде жити, як довго творить свою власну культуру, свою власну творчість і береже свою духовість. А ті, що запродують свою творчість чужинцям, не мистці. Творчість є голосом душі, а хто лицемірить, то його творчість перестає бути правдою його душі і тому тратить свою мистецьку вартість, бо тільки душа людини одухотворює кожний мистецький твір. Про свою щирість у поезії пише Леся Українка в листі до Івана Франка, 14.I.1903 р.:

> „Я знаю, що як я цю останню свою поему писала, то була щира, щира, щира, і говорило щось в мені і не давало спокою, аж поки останнє слово не стало на папері. А що з того вийшло, то вже не в моїй владі".

Наприкінці залишили ми найважче питання: Який був християнський світогляд Лесі Українки? Як погоджувала вона любов до ближнього навіть до ворога з ненавистю, якою палала вона до ворогів свого народу? Нам дуже добре відомі її крилаті слова, так часто вже повторювані:

„Мене любов ненависти навчила", або

„Що ж — тільки той ненависти не знає,
Хто цілий вік нікого не любив."

Р. Паклен в статті „Про два роди любови" (Овид, — ч. 3, липень-вересень, 1963 р.) хоче спрощено розв'язати цю проблему, нав'язуючи Лесі Українці розуміння Святого Письма таке, яке він сам неправильно розуміє, що Ісус Христос проповідував дві любови: одну до своїх особистих ворогів, яким треба вибачати, а другу до свого народу, яка дозволяє ненавидіти його ворогів. На доказ цього Р. Паклен розказує, як Христос обурився, що люди обернули Дім Божий у торговицю, виганяє їх з храму, поперевертавши столи і порозкидавши їхні гроші. Р. Паклен запитує, чи був це вияв любови? Р. Паклен думає, що ні, а ми переконані, що так. В Божому Храмі люди моляться, щоб спасти душу, а не торгувати, отже з любови до них, для спасіння їхньої душі, Він знищив цю торговицю. Ісус Христос тілесно нікого не пошкодив, нікого не убив. Він же сам був жидом і дуже добре бачив терпіння жидівського народу, але ніяким ділом, ані навіть словом не закликав жидів боротися проти римлян, противно казав віддати Богові Боже, а цісареві цісареве.

Леся Українка не тільки читала Святе Письмо, перекладала деякі уривки українською мовою (листи до Драгоманова), але теж черпала надхнення для своїх поетичних творів. Вона була дуже глибоко вірючою людиною:

„Я вірю,
що там, на небесах, де вічна правда
очам душі з'являється відкрито,
її збагне незламний твій розум.
І ми тоді в одну зіллємось душу,
єдину, неподільну і щасливу.
Уже тепер я бачу щастя одсвіт,
як заграву далеку".

Вона знала, що тільки очима душі, ми можемо побачити й зрозуміти вічну правду, тілесними очима це неможливо, тому ми мусимо вірити. Характеристичні є такі слова в поемі „У пущі":

Крістабель:

Ой мамо, що ти кажеш, бійся Бога!
Як можеш ти зрікатися дітей? Це ж
мамо, гріх, цього Христос не хоче.

Едіта: (бере зо стола Євангелію і розкриває його на закладці):
Дивись сюди, читай уважно дочко,
Читай у голос. Ось отут, читай!

Крістабель (читає тремтячим голосом):

„Не думайте, що я прийшов
кинув мир на землю, не
прийшов я кинути мир, тільки
меч. Прийшов бо відлучити
чоловіка від батька його, і дочку
від матері її, і невістку від
свекрухи її. І вороги людині
родичі її" (спиняється з стогоном)
Не сила, мамо, сеє розуміти!

Едіта:

Читай, читай!

Крістабель:

О, Христе, Сине Божий!
(читає все слабшим голосом)
„Хто любить батька чи матір над
мене, не годен мене, хто любить
сина чи дочку над мене, не годен
мене" (голос її уривається).

Едіта (дочитує сама твердим, сумним голосом):

„І хто не прийме хреста свого і
за мною не піде, не годен мене".

З цього видно, що Леся Українка дуже добре розуміла, що хто любить нарід свій понад Бога, негідний Бога, бо людина має виректися всього земного для спасіння душі. І, хоч в поемі „Грішниця", яку пише вона 10.IX.1896, вона виправдує вчинок цієї дівчини, яку називає монахиня „Грішницею" словами зі Святого Письма:

> „Ніхто не має більшої любови,
> Як той, хто душу поклада за друзів",

то вже в поемі „Одержима", яка написана в 1901 році, 5 років пізніше, вона ці самі слова зі Святого Письма пояснює інакше:

Мессія: Ти можеш скажеш — любиш?
Мірям: Ти се сказав:
Мессія: Я так сказав: хто мовить,
що любить Господа, а брата
ненавидить, неправда то.
Міріям: Хіба ж і той не любить,
хто душу віддає?
Мессія: Що значить, жінко,
віддати душу?
Мірям: Значить — буть готовим
загинуть за любов.
Мессія: То се ж би звалось —
віддати тіло. В тім душі нема.
Міріям: А хто покине батька, матір, браття,
все рідне, любе, все, чим жив він
досі, для іншого — невже і той
не любить?
Мессія: Хто зрікся всього, а себе не зрікся,
не любить той.
Міріям: О, Господи, якої
Ти жертви хочеш?
Мессія: Жертви я не хочу,
любови тільки.
Міріям: Мушу всіх любити?
Мессія: Так, всіх.
Мессія: Кого ж ненавидиш ти?
Міріям: Ворогів.
Мессія: Своїх?
Міріям: Твоїх.
Мессія: Я їх казав любити.
Міріям: А я люблю... не їх.
Мессія: Вони для тебе, як і для мене ближні."
. . . .
Мессія: Не проклинай, вертається прокляття на
того, хто сказав його".

Мірям не може перестати ненавидіти ворогів Христа, а такої любови, яка погублює душу, Христос не може прийняти і тому вона самітня і дуже нещаслива. Вона бачить всі Його передхресні муки, всі Його страждання на хресті, хоче потішити Христа, але не має відваги навіть приблизитися, бо знає, що Мессія усім простив, лише вона одна лишилась непрощеною. Де ж бачить тут Р. Паклен дві любові, яка дозволяє ненавидіти ворогів свого народу? Леся Українка за цю одержиму любов не шукає ніякого виправдання від Бога, ані в Його Святому Письмі, вона тільки стверджує:

> „Він їм простив. Він їм усім простив.
> Вони те чули і на віки вічні
> Його слова потіхою їм будуть.
> А тільки я непрощена осталась,
> бо я неможу їм простить за Нього.

Поетка в поемі „Одержима" показує героїню, яка так любить Ісуса Христа, що за Нього зрікається спасіння й губить душу. І, коли юрба побиває її камінням, вона вмираючи говорить:

> „Мессіє! коли Ти пролив за мене...
> хоч краплю крови дарма... я тепер
> за Тебе віддаю... життя... і кров...
> і душу... все даремне!.. Не за щастя...
> не за небесне царство... ні... з любови!"

Леся Українка свідома, що грішить, коли ненавидить ворогів свого народу, але не може цього змінити, вона готова для свого народу погубити навіть душу. В листі до Ольги Кобилянської (20.V.1899 р.) пише: „Ви порівнюєте мене навіть з ангелом, але дорога Пані, щоб Ви знали, тому ангелові приступна часом така ненависть, яка запевне скинула б його з неба, коли б навіть він туди дістався якимсь чудом. Не така сторона наша російська (ба й австрійська) Україна, щоб виховувала ангелів..." В листі до І. Франка пише Леся Українка про свою поему „Одержима" ось що:

> „Діло сьогодні пішло на щирість, то признаюся Вам, що я її в таку ніч писала, після якої — певно буду довго жити, коли вже тоді жива осталась. І навіть писала, не перервавши туги, а в самому її апогею. Отже і надо мною фатум . То досить страшний фатум, бо він зміняє діла — в слова! Коли моя Одержима розбила голову слузі синедріону, так зате у всіх моїх знайомих голови і досі цілі, та певне й будуть цілі, наскільки то від мене залежить. Зате, правда, наші слова стають нашими ділами і судять нас люди „по ділах наших’, а над ким того фатума нема, той базікає собі, скільки хоче, і ніхто з нього нічого не питає. І думається мені: коли такий наш фатум неминучий, то даремне й тікати від нього, а хто не хоче коритись, нехай осідлає того фатума, замість Пегаса, та й їде, куди сам хоче. А зрештою, не мені Вас учити, як маєте з тим фатумом поводитись, бо чи ж не Ви самі сказали про поетів: „най будуть щирі, щирі — от тут весь закон і пророки!" (Сан Рено, Вілля Наталія, Сорсо Саваллотті, 13. I. 1903).

Леся Українка мусіла перенести важкий душевний конфлікт, глибоку душевну боротьбу якраз через ці проблеми — християнської любови і ненависти до ворогів свого народу і вона цього не хотіла затаїти, бо вона в своїй творчості була щира й писала голосом душі, не дивлячись на те, як будуть судити її люди. Цей душевний конфлікт і глибоко закорінений християнський світогляд помітний ще в інших її творах. Напр. у вірші „Ангел помсти" читаємо такі рядки:

„Слова, слова, слова! — на них мій гість мовляє, —
Я ангел помсти, вчинків, а не слів,
Не думай же, що твій одважний спів
Других, а не тебе до бою закликає.
Даю тобі сей меч, дарма, що ти не сильна.
Мій меч не тяжкий для одважних рук.
Чи ти боїшся смерти, кари, мук,
Ти, що була душею завжди вільна?
Він подає свій меч, я хочу взяти зброю,
Але не слухає мене моя рука
І лютість огнева із серця геть зника:
„Іди, — кажу йому, — я не піду з тобою.
Не жаль мені життя, **а жаль тії людини,**
Що у мене живе, що бачу я в других. . .
. . . .
„Зника північний гість, та погляд той і мова
лишають в серці слід кривавий і страшний,
І в день мені в очах стоїть той гість дивний,
А душу рве й гнітить нескінчена розмова...”

Леся Українка хоче взяти меч, але рука її не слухає, бо вона не може убити в собі людину. Іншими словами: хто забиває других, забиває свою душу, — себе. Але вона ще вагається, вона ще не розв'язала цього питання, тому наприкінці стверджує, що це „нескінчена розмова.”

Як довго світ світом, це проблеми вселюдського характеру, якими займається вся філософія світу. Загадкою являється людина. Ввесь наш земний світ, вся його природа побудована на вічній боротьбі за життя. Сильніший живе життям слабшого, тільки людині покладено в душу протилежний закон, обіцянкою безсмертности душі. Ці ж самі проблеми, що цікавили Лесю Українку пів століття тому назад, обговорює дуже цікаво теж Альберт Камюс у своїй книжці „Чоловік — бунтівник”, де він доказує, що бунт людини проти гніту і несправедливости може бути найбільшим виявом любови, такої любови, що зрікається навіть спасіння своєї душі. На доказ цього він розказує, що католики в деяких в'язницях Іспанії не принимають Св. Причастя тільки тому, бо уряд примусово, силою накинув всім цей обов'язок. Вони відкидають спасіння душі, яке має бути оплачене насиллям.

У відповідь на всі ці питання нам залишається тільки віра в слова Ісуса Христа, який сказав апостолам, коли вони Його запитали: „Хто ж тоді може спастися”? — „Неможливе це людям, а не Богові. Бо для Бога можливе все!”

Леся Українка глибоко вірила в духову силу людини. Цей її світогляд виразно виложений в триптиху, який складається з трьох частин: „Що дасть нам силу”, „Орфеєве чудо” і „Про велетня”.

В першій частині поетка розповідає про теслю, що такий вже вимучений і хворий, що не має сили працювати і виконувати роботу досконало, одначе, коли він довідався, що Син Божий упав під Хрестом, в нього вступила нова сила. Почуття вини, що зробив хрест недбало дало йому силу перемогти тілесну слабість:

„Я тесля. Я зробив сей хрест важким,
то й мушу я нести його. . .
І випростав́сь похилий стан у теслі,
Напружились його зів'ялі руки,
Погаслий погляд знову загорівся.
Великим та палким, глибоким смутком
І твердою, важкою ходою
пішов з хрестом робітник на Голгофу,
немов не знав ні праці, ані втоми
до сього часу. . .”

Моральна зобов'язаність, обов'язок дає духову силу перемогти слабість.

В другій частині триптиху Орфей, Зет і Амфіон, легендарні герої, примушені будувати високий мур. Але вони працею такі перемучені, що не можуть докінчити будови. Коли ж Орфей почав грати й співати сталося чудо. З нетрів повиходили люди. Вони спочатку почали дивуватися:

„Хто ж нам буде мурувати,
Коли герой узявся до свирілі?”

А інший відповідає:

„Спитав би краще, хто нам буде грати,
як він замовкне?”

І вони гуртом взялися до роботи і викінчили будову, заслухані в музику і з подивом заявили:

„Такий мистець і був у нас як раб.
Чи то пробачать нам боги за теє?”

І, коли відпочивши всі троє знов хотіли починати працю, побачили, що будова вже викінчена, назвали це чудом:

„Гей браття! Диво сталось, дивіться!
Адже ж таки послухало каміння!”

Музика, пісня, поезія, сила живого творчого слова може розбудити збайдужілий нарід до успішної державнотворчої праці, що був глухий як каміння, тому кожний нарід повинен шанувати своїх співців.

В третій частині цього триптиху говорить Леся Українка вже отверто про Україну, бо закінчує словами:

„Кохана стороно моя!
Далекий Рідний Краю!
Що раз згадаю я тебе,
То й казку цю згадаю.”

В цій казці розказує поетка про велетня, що мав величезну силу:

„Той велет сильний був колись
не тілом лиш, а духом”.

Він чимсь прогнівив Бога. Бог за це не знищив його, а покарав сном і тоді:

„..скористали вороги
з його важкої млости.
Безкарно точать з нього кров
і трощать білі кості.

Вже оснували тіло все
залізними дротами,
Припали до глибоких ран
неситими ротами.

Нераз до серця глибини
сягають хижі руки,
А велет спить камінним сном,
хоч терпить люті муки".

Одначе Леся Українка вірить, що це минеться:

„Але ущухне Божий гнів,
минеться Божа кара.
І встане велетень тоді,
Розправить руки грізні,
І в мить розірве на собі
Усі дроти залізні".

І Леся Українка вірила в свій нарід. В листі до І. Франка пише:

„Чому все має право на сльози: і туга материнська, і нещасне кохання, і громадський жаль, а тільки душа поета, що втратила діти свої мусить мовчати... І скажуть колись люди: коли цей нарід пережив і такі часи, і не згинув, то він сильний."

Далі розповідає вона І. Франкові таку казку:

„Ото сидить такий в'язень у темниці не рік, не два і здається йому, що він старий, але стара ця в'язниця, що ховає його, і думає він, що його кайдани все міцні, але кайдани давно їх власна ржа переїла, тільки в'язень не вірить своїм рукам і не пробує сил. І тільки для того потрібний якийсь рятівник з-за Чорногори, щоб гукнути: Встань! Щоб від гуку здригнувся в'язень і щоб розсипались кайдани на руках, а тоді вже вільними руками в'язень сам вивалить двері старої темниці і побачить, що є світло сонця і для нього... О, яке то щастя бути таким „чорноморцем", що має голос гукнути: Встань! Що, якби я мала такий голос тут, над Літургійським морем? Я б так гукала, як це море гукає (на морі саме тепер буря) і геть-геть далеко покотилось би через гори: встань!"

І Леся Українка гукала — встань! В цьому триптиху говорить вона про себе. Це ж її, змученій, обезсиленій, виснаженій важкою недугою, обов'язок до своєї батьківщини давав сили писати і творити. Цеж її слово доконає Орфеєве чудо, маси свідомого народу одухотворені силою її пісні збудують свою державу і врешті розбудиться сплячий велетень і постане у всій своїй давній силі.

Триптих написаний в 1913 році, цього ж самого року, 1 серпня, з вірою у воскресення України вона померла, залишаючи нам цієї віри свій останній заповіт.

Запланована Конференція І.Ж.Р.

Інтернаціональна Жіноча Рада готується вже до своєї чергової Конференції, яка має відбутися в Ірані, в м. Тегерані в днях від 14-26-го травня 1966 року. Остання така конференція відбулась три роки тому у Вашінґтоні.

Сесії цієї Конференції будуть відбуватися в приміщенні Міністерства Закордонних Справ. Головним гаслом Конференції є „Вартости старовини в модерному оточенні". Ця головна тема поділена на три різні розділи та буде проходити формою панелевих дискусій, якими керуватимуть покликані референтки-представниці Жіночих Рад з ріжних частин і країн світу.

„Грамотність, як досвід в суспільному житті" відбудеться під керівництвом мадам К. Делаваней (**Mme K. Delevanay**), репрезентантки Інтернаціональної Жіночої Ради до ЮНЕСКО. До панелю покликані представниці таких країн: Еквадор, Танзанія, Тунісія, Італія, Ізраелі, Іран і Пакістан.

„Ручні вироби як допоміжний чинник в громадськім розвитку" відбудеться під керівництвом пані Р. Томсен. (**Mrs. Re. Thomsen**). До панелю покликані представниці з країн: Данія, Ліван, Ніґерія, Мексіко, Франція, Іран, Філіпіни і Злучені Держави Америки.

І третє — „Жінка в сучасному житті і праці" під керівництвом м-л Діззард (**Mlle Dissard**). Учасниці панелю назначені з таких країн: Велика Британія, Кенія, Скандинавська Рада, Індія (ця ліста ще не є повна).

В понеділок, 16 травня, 1966 р. відбудеться формальне відкриття Інтернаціональної виставки ручних виробів і прийняття заходами Жіночої Ради Ірану, головою якої є принцеса Ашреф Палеві (**Ashraf Pahleve**). Національні Жіночі Ради запрошені надсилати взірці ручних виробів для виставки, які мають бути на руках Ради березня 25, 1966 року.

Започатковано пропамятний фонд ім. Мме Марії-Геле Юефаше (**Mme Marie-Helle Lefaucheux**), щоб забезпечити продовження праці Ради у непередбачених соціяльних і національних змінах. Фонди будуть зужиті для піднесення кооперації між новими Радами Африки, Америки та Азії в Інтернаціональній Жіночій Раді.

До Інтернаціональної Жіночої Ради вступають нові Національні Жіночі Ради країн: Тегеран, Малта, Сирія, Сауді Арабія.

Катерина Міськів.

Проф. Д-р Н. Полонська-Василенко

Українські жінки часів Литовсько-Польської доби

В середині XIV століття литовський князь Гедимин почав наступ на білоруські та українські землі, які довершив син його Ольгерд; під владою Литовських князів опинилися вся Білорусь, Волинь, Київщина, Турово-Пинська земля, Чернігово-Сіверщина, Переяславщина, Поділля. Лише Галичина та Холмщина опинилися під владою Польщі. Вже Гедимин називав себе „королем литовським і руським", а за Ольгерда 9/10 території князівства складалася з українських і білоруських земель. Перші роки в Литовсько-Руській державі панувала руська культура: державною мовою була руська, панували руські звичаї, порядок адміністрації, суд, право, православна релігія. Нова княжа династія Гедеміновичів охоче своячилася з руськими князівнами, що збільшувало руський вплив; з 12 синів Ольгерда 10 були православними. Українські та білоруські князі утворили вищу верству населення, вони збиралися на княжі ради, служили в війську, посідали вищі уряди[1]). Все йшло до більшої асиміляції, і перемоги вищої руської культури. Шлюб Ягайла з королівною Польщі Ядвигою та Кревська унія двох держав відкрили широкий шлях польській культурі і католицькій пропаганді в Литовсько-Руське князівство. На Україні почалася жорстока боротьба за рідну культуру, мову, віру.

У всьому житті України жінки брали активну участь. За доби Литовської держави жінки зберігали всі ті права, якими користалися за попередньої доби. Ніщо не освітлює так добре становище жінки в родині і ставлення до неї, яке повинно було бути з боку чоловіка як обряд шлюбу. Перші відомості про цей обряд маються з кінця XV-XVI стол. в Поліському Требнику[2]); звичайно ,можна припустити, що записано було в XVI стол. той обряд, який вживали раніш, в XV стол., а може й раніш. На це вказують особливості мови. Шлюбний обряд поділявся на дві частини, які могли бути розділені довгим часом: заручення і власно вінчання. За звичаєм, заручені вже не могли розійтися і таке розходження вважалося за гріх[3]). Під час вінчання священик мусів звернутися до наречених з промовою руською (українською) мовою. Священик каже в ній нареченому, що він повинен добре пам'ятати, що „малжонку свою маеш мѣти за сполного и сердечного собѣ приятеля и товариша, не за невольницу и подножка, абовѣм не з ноги ти еси Бог створил, але з ребра, близько сердца будучого, абысся оттоль учил и знал еи быти собѣ приятелем сердечным и оной щирую любов з сердца показывал"[4]). Ще важливіша та обопильна присяга, яку давали обоє молодих під час шлюбу перед вівтарем Божим. З'єднавши праві руки молодих, і давши свічки до лівих рук, священик казав слова присяги, які за ним повторювали — спочатку наречений, а потім — наречена. Слова присяги однакові: „Я (ім'я рек) беру тебе собі за одну власную а правдивую жону і помощницу, а шлюбую тебе часу щасливого и нещасливого нигды не опускати до смерти моее албо твоее; так ми пане Боже помози и всѣ святыи". По тому цілує Евангелію й хреста. „Тое ж и девица маеть мовити за іереем".

Слова присяги надзвичайно цікаві, бо вони виразно свідчать, як у той час дивилася на саму істоту шлюбу. „Я беру тебе за помощницу", присягав тоді молодий так само молода відповідала йому: „Я беру тебе за помощника". Так — рівний з рівною сходилися в шлюбному союзі, щоб допомогати один одному, в щасті і нещасті, до самої смерти одного з малжонків. Це вже свідчить про високе, культурне розуміння обов'язків чоловіка і жінки, та свідчить про високу культуру нашого народу в тодішній час. Так було до середини XVII ст.; тоді в Требнику 1646 року вже внесено зміну, очевидно у зв'язку з вимогами життя; в слова присяги нареченого внесено слова: „шлюбую тобѣ милость, вѣру, учтивость и послушенство малженское"[5]): тут дуже важливе те, що в присягах бачимо вже не рівноправних членів родинного союзу, а жінка вже зобов'язується „послушенством".

Треба додати: обряд присяги був настільки важливим, що шлюб, під час якого не було виголошено присяги, „малженство важное быти не может"; ці присяги були у всіх требниках XVII ст.[6]). В цих Требниках наказано священикові „опасно" — уважно стежити, щоб обидва наречених проказали слова присяги. У XVIII ст.

---

[1] Н. Полонська-Василенко. Україна за литовсько-польської й польсько-козацької доби. Енциклопедія Українознавства, 1. стор. 431-432.

[2] Д-р Іларіон Огієнко. Українська церква, т. II. Прага, 1942, стор. 210.

[3] Д-р І. Огієнко, там же, т. II. стор. 194.

[4] Д-р І. Огієнко, Українська церква, т. II. стор. 211.

[5] Д-р І. Огієнко, Українська церква, т. II. стор. 199.

[6] Д-р І. Огієнко, Українська церква, т. II. стор. 200.

заборонено на Лівобережній Україні українські церковні книги, в яких було щось не тотожне з московськими. Так почалася боротьба московського синоду з українськими церковними звичаями. Випав з Требників і обряд присяги молодих. Але важливе є те, що на Волині, коли припинився вплив московського Синоду, стихійно відновився обряд присяги молодих: спогад про присягу молодих жив у народній пам'яті протягом 200 років[7]). Зберігся цей обряд в греко-католицькій церкві: так в требнику 1945 р. згадується цю присягу[8]).

Питання присяги молодих надзвичайно важливе: воно показує, як входила жінка-„малжонка" в дім свого чоловіка: як рівна йому помічниця, товаришка його. Не хочу я ідеалзувати родинні відношення України XV-XVII ст.: я тільки підкреслюю, що таким повинно було бути подружнє життя, таким уявляли його батьки наречених та й вони самі. Все, що суперечило цій уяві в практичному житті було відхиленням від правила, від канона. А таких відхилень во всі часи й у всіх народів буває чимало, тут цікавить нас тверде, непохитне творення цього канону українським народом, що свідчить про високу моральну культуру його. На практиці на Україні XV-XVI стол. були часті розлуки, одружувалися по кілька разів, але канон, присяга залишалася обов'язкова.

Моральному канону цілком відповідав правно-економічний порядок. Дружина приносила свій „посаг", і одержувала „віно". Поняття ці набули ще більше точности, ніж було за княжих часів.

Цікаво, що в законодавстві Литовсько-руської доби найдосконаліше розроблене було в відділі цивільного права родинне право. Шлюб взагалі набуває в правній свідомості значення і договору й таїнства. Вінчання стало більш загально-визнаваним елементом шлюбу, ніж то було за попередньої доби, і право переслідує многоженство „Если б хто, іміючи в живих жену другою понял-горло тратить — карається смертю; так само карається жінка, яка б мала двох чоловіків разом. Тоді як за княжої доби шлюб нерідко, з'окрема в княжій родині, брали діти. Литовський Статут, свод законів, складений в 1589 році, який відзеркалював багато норм старіших, які вживалися на Україні, встановив вік для одруження — для нареченого 18, для нареченої — 13 років. Зважаючи на вік нареченої право вимагало згоду батьків на шлюб доньки; порушення цього тягло позбавлення посагу і права на спадок[9]).

В спадковому праві, як і раніш, жінка мала повне право розпорядження своїм майном, але якщо вона не залишала заповіту, однакові наділи діставали сини та доньки. Право матері вільно розпоряджатися майном за Литовської доби втратило свою рел'єфність, окремішність, не підкреслювало ріжниці в правах матері та батька, тому що тепер і батько здобув право вільно заповідати своє майно чи синам чи одному з синів, чи навіть сторонній особі, якщо йшло про надбане ним, а не успадковане. Проте жінка втратила дещо з своїх прав: внаслідок того, що Литовсько-руська держава була станова і право її в першу чергу охороняло інтереси шляхти, вдова-шляхтянка, якщо одружувалася з чоловіком не шляхетного стану, втрачала всі шляхетські маєтки, які дістала від батька та матері.

В Литовсько-Руській державі жінка зберігала право володіння й розпорядження своїм майном, в тому числі й посагом, і тим, що дістала в спадщину. За правом Литовсько-Руської держави широко розповсюджено було мережу судів. Жінки з'являлися до судів, як позовниці у всіх маєткових справах, незалежно від своїх чоловіків. Всі явища економічного життя повинні були бути зафіксовані в актових книгах переважно городських судів; там нотувалися заповіти одержання спадків, шлюбні записи, посаги, віно, привінки, оренди, купівлі, застави маєтків, і т. под. акти, і у всіх таких актах жінка нарівні з чоловіком заставляла свої маєтки, заносила свої тестаменти, занотовувала шлюб, розлуку, і ін. Вона виступала, як цілком повноправна відповідальна особа, нарівні з своїм чоловіком. До неї зверталися з позовами суди, на неї приносили скарги і т. п. Суд, зо всіма його складними виявами: возними, що з'являлися з позвами, що робили досліди урочистими засіданнями судів з масами свідків, посідали значне місце в житті жінки — шляхтянки, і вимагали від неї не лише елементарної освіти-вміння підписувати всі ці акти, а також і вміння розбиратися в тій казуїстиці, яка властива була судові.

---

[7]. Д-р І. Огієнко, Українська церква, т. II. стор. 201. Прага 1941 р.

[8]. Д-р І. Огієнко, Українська церква, т. II, стор. 213.

[9]. В. Гришко: Литовсько-руська доба. Енциклопедія Українознавства, т. І. стор. 657.

(Докінчення буде)

Дошкільна група – як підготова до української школи

Доповідь, яка була виголошена на Учительській Конференції Українських Шкіл Східньої Єпархії в Торонто.

(Докінчення)

Навчанню мови в дошкільному віці сприяє допитливість, питома для дошкільнят. Для них світ новий і цікавий. Їм хочеться про все довідатися, все прослідити. Бажання знайти відповідь на питання: „Нащо? Чому? В який спосіб?" — є одним із найважливіших чинників у психологічнім розвою дитини. Це шукання причинових співвідношень є підставою культури, — це запорука поступу людської думки.

Тому, що розумовий розвиток дитини тісно пов'язаний із мовним, навчити дитину добре говорити, чітко висловлювати свої думки, означає навчити її добре думати.

Мова — тобто розмовляння, слухання й розуміння, читання й писання, є необхідною в щоденному житті людини. Вмілість в цій ділянці розвивається повсякденно, під час участі дитини в різних зайняттях, в школі, вдома й поза домом.

В дошкільному віці, коли сповільнюється фізичний розвиток, а посилюється інтелектуальний, мова розвивається дуже швидко. Коли прикладом, однорічна дитина послуговується пересічно 3-ма словами, то 2-річна уживає вже 300 слів, трьох-річна — 1,000, чотири-річна — 1,500, п'яти-річна — 2,100 слів.

Вступаючи до садочку, деякі діти можуть вже плинно розмовляти, свобідно висловлювати свої думки, розказувати казки, чи події за певним порядком. Інші ж діти вживають обмежену кількість слів, або, навіть висловлюються незрозумілим немовлячим лепетанням. Рівень мови дитини відзеркалює її розумові процеси, її зацікавлення, досвід, відношення до членів родини, родинний спосіб життя, відзеркалює відношення дитини до оточуючого світу.

В недавніх дослідах Темплін, і Мільнер виявили вплив соціяльно-економічних групових різниць на розвиток дитячої мови. Мільнер вказує, що на рівень мови впливає співвідношення батьків і дітей, родинні звички, спільні подорожі й переживання, досвід й праця.

А. Ґезель, у своїй книжці „Перших п'ять років життя", називає четвертий рік життя дитини — квітучим періодом розвитку мови. В цей час дитина говорить безперестанку. Вона ніби бавиться словами, повторяє смішні звуки й вислови, оповідає фантастичні пригоди й казки, ставить багато питань.

Цьому дам, цьому дам
Цьому дам, і цьому дам

Прослухавши казку, діти стараються її переповісти послуговуючись малюнками.

Статистика виказує, що 3-літня дитина, розмовляючи на протязі одного дня, вживає близько 7,500 слів, а 5-ліття — до 10,500 слів.

Використовуючи надзвичайну здібність малих дітей до схоплення мови, подаємо в українському садочку якнайбільше зайнять, розрахованих на збагачення запасу слів, та виправлення мови. Стараємося створити приємну, невимушену атмосферу, де б дитина мала нагоду свобідно висловлювати свої думки, робити помилки й направляти їх; де б садівничка присвячувала кожній дитині час і увагу, щоб вислухати її та поговорити на теми, які окрему дитину цікавлять.

Організуючи садок, мусимо в першу чергу підшукати відповідне приміщення. Це мусить бути ясна, простора, чиста кімната, близька до умивальні, щоб діти перебували в гіґієнічних умовах. Кімнату обладнуємо меблями, відповідними до росту дошкільнят. Ставимо маленькі столики й кріселка; шафку для переховування забавок і приладдя; шафки, або принайменше низенькі полички, та вішачки, де б діти переховували свій верхній одяг, та інші особисті речі. По кутках кімнат влаштовуємо осередки зацікавлень. Ось тут — шафка, чи хоч поличка з дитячою літературою; там — хатка для ляльок, далі крамниця з різними продуктами, ще далі будівельне, чи перевозове підприємство. Ці осередки зацікавлень постійно доповнюємо, або час від часу змінюємо, щоб вони дітям не набридали. Малюнки, прикраси, та інші декоративні речі вішаємо на рівні дитячого зору. Ще важливе: відповідним вдекоруванням надаємо світличці українського характеру. Ось тут — ікона Богоматері з малим Ісусом, прикрашена вишиваним рушничком, на вікнах — занавіси, обшиті пасочками взорів. Картинки на стінах зображують відомих персонажів з народнхі казок: „Козу Дерезу", „Івасика-Телесика", „Рукавичку"; або дітей в народнім одязі в різні пори року, або на традиційні свята. Ось там — дівчинка з великоднім кошичком, групка колядників, і т. д.

Добираючи забавки та приладдя до садочка, мусимо мати на увазі виховну ціль — підготовку дітей до української школи. Отже купуємо забавки, які спонукують дитину до розмови. Зокрема, такі як наприклад вантажна автомашина, якою бавиться дитина, плянуючі різні ситуації, що вимагають вживання мови. Ось вона і молочар, що розвозить молоко, пекар, що доставляє хліб, вантажне підприємство, що перевозить пісок, або цеглу на будову. Скільки тут почуєте, замовлень телефоном, розмов, розчислень! Скільки тут нагод підказати дітям відповідні слова, звороти, навчити відповідати телефоном, вітатися, прощатися і т. п.

Малювання координує руку й око; вчить скупчувати увагу; виробляє естетичний смак, дає дитині можливість себе виявити.

Щоб добре умеблювати й влаштувати садочок або світличку, та поставити працю на бажаному рівні, треба в першій мірі здобути собі співпрацю батьків. В наших особливих обставинах, ця справа є дуже важлива, але й досить тяжка. На жаль ідея дошкілля ще далеко не досить спопуляризована між нашим громадянством. Щоб бути готовими до співпраці, батьки мусять усвідомити собі важливу ролю українського садочка в загальній системі національного виховання. Вони мусять переконатися в доцільності застосованих метод, зрозуміти й оцінити виховні вартості казок, ігор, пісень, забавок і праці в гурті однолітків.

Зацікавити та залучити до співпраці батьків можемо різними шляхами:

1) Вміщуванням статтей на дошкільні теми в пресі.

2) Передаванням доповідей на дошкільні теми через українську радіо-програму.

3) Доповідями й дискусіями на громадських зборах.

4) Вияснюванням батькам цілей та метод праці дошкільного виховання (при нагоді відвідування дошкільнят вдома).

5) Розмовами з батьками телефоном.

6) Скликуванням батьківських зборів, на яких обговорювати справи дошкілля. На зборах виставляти та рекомендувати добру дитячу літературу та книжки на виховні теми.

7) Запрошуванням батьків на індивідуальні розмови, а також на спостерігання зайнять дітей в садочку.

8) Оголошеннями й листами — звертаннями до батьків.

9) Влаштуванням кімнати, де батьки чекали б на дітей під час зайнять і в кімнаті добре мати літературу на виховні теми та виставку дитячих праць.

10) Участь дошкільнят в громадських святах.

11) Запрошуванням батьків до співучасті в підготовці різних свят.

Слідуючою важливою справою є плянування праці.

Зайняття в садочку підбираємо згідно нашої виховної цілі, беручи під увагу рівень розвитку наших дітей, їхні індивідуальні й групові зацікавлення, потреби, здібності, досвід й домашнє тло.

Важливо пам'ятати, що час зосередження уваги у дошкільнят дуже короткотривалий. Тому окремі зайняття не повинні тривати довше

15-20 хвилин.

Дошкільнята дуже швидко втомлюються. Тому в садках, де немає можливості, або часу, щоб діти спали, треба чергувати рухливі зайняття зі спокійними.

Крім нових, несподіваних точок, які мають на меті зацікавити дитину, порядок дня мусить включати сталі точки, які дають малятам почуття безпеки. Програма повинна бути гнучка, щоб її можна змінити відповідно потреби. Наприклад, ми заплянували прогулянку до парку, щоб назбирати шишок та кольорового листя. Але надворі дощ, і мусимо нашу програму змінити. Замість прогулянки можемо навчити дітей співати „І шумить і гуде". Чи, наприклад, в пляні була пісня „Задумала бабусенька та й забагатіти". Але одна дитина принесла свого улюбленого котика, то ми використовуємо цю нагоду й вчимо дітей пісні „Котику, котику, де ти бував", або віршика про „Котика-Воркотика".

Для садочка, який діє 2 години кожної суботи, ми накреслили слідуючий порядок дня:

10 хв. — Роздягання, індивідуальні розмови. („Ось що мені мама купила". „А я вчора їздив до діда").
5. хв. — Молитва, привітання, перевірка присутності.
15 хв. — Казка й розмова зв'язана з казкою.
5 хв. — Руханка (якщо є можливість — то надворі).
10 хв. — Рухлива гра зі співом.
5 хв. — Миття рук.
15 хв. — Перекуска.
10 хв. — Спів або віршик.
10 хв. — Дидактичні гри.
25 хв. — Індивідуальні гри забавками, або т. зв. „гра-праця" (малювання, моделювання).
5 хв. — Впорядкування світлички. Одягання.
5 хв. — Молитва, прощання й розхід дітвори.

Це загальна схема, яку можна поширити чи звузити, віповідно до обставин і можливостей. Коли діти дуже зацікавлені якимсь зайняттям, не варто його переривати тому тільки, що вже минув час, призначений на це зайняття. Завжди намагатися дати дітям нагоду закінчити те, що вони роблять.

Матеріялів до використання при плянуванні праці є чимало. Маємо матеріяли, видані Союзом Українок Канади, програму та допоміжні матеріяли, видані Союзом Українок Америки, різні видання ОПДЛ. Зокрема дуже корисна книжка п. Марії Пастернакової „Зайняття в дитячому садку".

Історія народження Ісусика стає більш зрозумілою, коли можна пальчиком доторкнутися ясел, волів і мудреців, розглядаючи вертеп.

Багато цікавих матеріялів для дошкілля можна знайти і в оправлених річниках „Соняшника" чи в дитячім журналі „Веселка".

В питаннях методики — можна успішно використовувати англомовну літературу на тему дошкілля, якої немало в міських бібліотеках. Дуже корисною книжкою є „Good Schools For Young Children" — Hammond, Dales, Skipper & Witherspoon.

Також з успіхом можна користуватися матеріялами з української дитячої літератури, виданої в Україні. Дошкільнята ще самі читати не вміють, а вихователька, оповідаючи казку, може пропустити все, що нагадує пропаганду. Діти дуже люблять образки, а теперішня дитяча література в Україні дуже гарно, кольорово ілюстрована.

Як бачимо є багато джерел, з яких можемо вибирати потрібні матеріяли. Але необхідно ще мати під руками систематично опрацьовану, пристосовану до наших обставин програму. Та справа стоїть на добрій дорозі. Останніми часами наше громадянство починає більше й більше усвідомляти собі потребу дитячих садків.

Централі жіночих організацій пропонують дошкільну справу, доручаючи своїм відділам створювати садочки на місцях. В пресі, як також в радіо-передачах з'являються доповіді на виховавчі дошкільні теми.

В травні 1965 року відбулася в Торонті спеціяльна сесія, присвячена дошкільній справі. На цій сесії створено Дошкільну Раду, завданням якої є: виготовити програму українського дошкільного виховання, вишколювати садівничок, виготовляти виховно-методичні матеріяли, збирати вже існуючі друковані джерела, та співпрацювати із письменниками дитячої літератури для допомоги видання книжок для дітей зо сучасною тематикою, як також випуск підручника для садівничок.

Сподіваємося, що при жертвенному вкладі спільних зусиль доброї волі та співпраці всіх установ, зацікавлених дошкіллям, незабаром будемо мати добре зорганізовану мережу українських садочків, яка охопить всю нашу дітвору дошкільного віку, та відповідно підготує її до навчання в рідній школі.

Перекуска дає нагоду привчати малят до доброї поведінки при столі, як також казати: „дякую” Богові й людям.

ОПДЛ — ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Л. ГЛІБОВА

Справа: Книга-хрестоматія дошкільної дитячої літератури з порадником про психологію і виховання дитини дошкільного віку.

ВИСОКОПОВАЖАНІ ПАНІ, ПАНОВЕ!

На 1-му, а відтак на IV-му З'їзді ОПДЛ в 1946 і 1948 р. в Німеччині ухвалено зладити і видати основно важливу для нашого християнсько-національного виховання молодих поколінь у вільному світі велику розкішно ілюстровану хрестоматію дитячої літератури в двох томах, один для дітей дошкільного, другу для шкільного віку. Від часу цього рішення минає маже 20 років, а давно підготована і частинно вже зілюстрована та все ще додатково доповнювана хрестоматія і досі не появилася друком з єдиної причини — браку поважніших фондів.

На видання не книжечки, а достатньої об'ємом книги з численними ілюстраціями наших мистців потрібний куди більший фонд, як при всяких інших виданнях, бо ілюстрації та ще й кольорові це пересічно тричі більший кошт, як звичайно.

Справа, яку бачило і рішало ОПДЛ зараз же в початках нової еміґрації і проголошувало її, на жаль, без відгуку в пресі і в своїх бюлетенях (диви залучник) починає оце таки бути предметом уваги наших провідних і ширших кіл, бо усвідомлюють, що ніяка будова немислима від даху, а тільки від фундаментів. Цей факт дає підстави надіятися, що врешті видання хрестоматії здійсниться, але передумовою є передусім співдія-допомога наших товариств, установ, організацій підприємств та й окремих осіб — жертводавців.

Видання хрестоматії для дошкільного віку заплянована в двох частинах (1-ша весна — літо, 2-га осінь — зима) в ціні разом 10 дол. Остаточний об'єм і евент. нижча ціна будуть устійнені залежно від скількости замовлень.

Звертаємося оцим до Вас з апелем-проханням не тільки про евент. пожертву, але передусім про замовлення згори відповідної скількости 200—300 примірників хрестоматії та про одночасну вплату згори частини — найрадше четвертини ціни, відтак частини з початком друку а решту при одержанні книги чи за окремою умовою. Усі гуртові замовники дістають умовлений рабат. До друку приступимо, якщо замовлень буде найменше на дві тисячі примірників. Після появи першого тому прийшла б черга на другий том для шкільного віку.

Усі вплати будуть зложені на конті ОПДЛ ч. 972 в "St. Mary's Credit Union, 278 Bathurst Street, Toronto 2B, Ont. Canada, і якщо б найдалі до січня 1966 р. не була устійнена справа друку всі вплати будуть повністю повернені.

Даємо нашу пропозицію-прохання до Вашого ласкавого розгляду і вирішення, ждемо на Вашу допомогу в основно важливому для нашої спільноти ділі, ждемо на можливо швидку до двох тижнів відповідь, на цінне замовлення і першу вплату.

Виказ усіх установ, товариств, підприємств, осіб, що співдіяли для видання книги, буде поміщений на другій — після заголовної сторінці книги, як своєрідний документ нашої спільної і реально виявленої турботи за наше християнсько-українське виховання молодих поколінь у діяспорі, а при зміні політичної ситуації теж в Україні.

Б. Гошовський в. р. голова.
Ю. Лисяк, секретар

З приводу смерти бл. п. Семена Ковбля, який упокоївся 3-го січня, 1966 року в Торонто — донькам покійного та їх родинам — Любі Янкович, Олі Карманін, Надії Воробець і синові Антонові — вислів глибокого співчуття.

Вислів глибокого співчуття засилаємо родині бл. п. Миколи Неґрича, який упокоївся в неділю 21 січня 1966 р. в Вінніпезі — дружині Наталці, донькам: Оленці, Славці і Марії та зятеві І. Дзядикові. РЕДАКЦІЯ „ПРОМЕНЯ”.

PROMIN

Vol. VII, 2 **ENGLISH SECTION** February 1966

"Contra Spem Spero"

The instinct of self-preservation is ever present in every living being. One has but to observe a seriously injured plant. Before long many new shoots spring up, each determined to live and to more than compensate for the death of the parent plant. We see animals and men struggling in adverse circumstances. To the animals this desire to breathe is instinctive; man alone has the ability recognize this desire *to be*. He alone transcends the present and embraces a fairer future, wafted on the wings of something very akin to the instinct of survival, something which he calls "hope".

The concept of expecting a brighter future is so rooted in our lives that even our important holidays have an underlying theme of hope. Christmas symbolizes the birth of the Savior of mankind; Easter symbolizes the Resurrection, and, of course, the awakening of all life from its long winter sleep. National holidays either celebrate victories and the fulfilment of hope, or a rededication of a promise to keep hope high until the ideal or goal is achieved.

In February the Ukrainian people — and the Ukrainian women in particular — honour Lesya Ukrainka, a poetess who was the very embodiment of hope — both for her nation and herself. The yearly tribute we pay her has become our national holiday which brings us the strength and wisdom she left us, and above all, her message of hope.

Throughout her creative life hope was her constant companion. Almost prophetically at the age of twelve she already recognized the importance of hope in her life, and expressed this in her first published poem, *"Hope"*:

> *"No more can I call liberty my own,*
> *There's naught remains to me but*
> *hope alone."*

Before long hope became indispensable to this young poet whose talent verged on genius. Her personal suffering from the then incurable disease, tuberculosis, was only aggrevated by the tragedy of her country and people who were waging a life and death struggle with the Russian national, political, and cultural oppression. And more bitter still, many of her contemporaries were showing signs of acquiescence, complacency and defeat. Such reality demanded superhuman struggle, and superhuman hope to give it strength. She therefore created a new concept of hope, gave it new — infinite — dimensions, and made it her religion. This new hope acknowledging no defeat — for life itself is at stake — she immortalized in a poem suitably called *"Contra Spem Spero"*. Here the defiant poetess defies all laws of reality: She will plant flowers in the icy frost and expect them to bloom. Henceforth all her works — and they become more powerful as she develops her poetic skills — wage a battle against every conceivable oppression which binds the human heart. And guiding this, is her majestic hope.

Lesya Ukrainka.

It is interesting to realize that in this cradle of hopelessness a song of superhuman hope and

Promethean will were born, capable of inspiring those in healthier and more fortunate circumstances.

The great hope which Lesya has created out of her own hopelessness perhaps stems deeper than herself. Can it not be said that the hope, the strength and the faith which are expressed in her works stem from the basic strength of the Ukrainian people who withstood every possible tyranny and oppression? Can it not be said that Lesya Ukrainka crystallized their undying hope and expressed it in immortal poetry, just as Shevchenko, who was born a serf, expressed his people's love of freedom?

Lofty are Lesya's themes, powerful her written word and exceptional her heroes. How can the problems presented in her works be applied in our daily lives? They can, for we are still expected to rise against evil, to love our country or to be true to ourselves. The basic problems of life do not change regardless whether one is an ancient Grecian queen, a forest nymph, or a contemporary Ukrainian mother. And the hope necessary to solve or vindicate the problems of life remains just as essential.

One cannot help but thank Providence for granting us the strength, the beauty, the wisdom, and hope above all, which Lesya Ukrainka brings into our lives. Whether we are homemakers, mothers or career women she has an inspiring message of hope for all.

Yearly we salute this great woman of Ukrainian letters; and in so doing, let us strive to make her motto, Contra Spem Spero, our guiding light too.

Olenka Negrych.

З ВІДВІДИН ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

в Нипавин, Саск.

В четвер, 18-го листопада, 1965 р. членки жіночого товариства ім. Ольги Басарабової в Нипавин разом з гостями вітали в себе голову Союзу Українок Канади, пані Анну Токарик, яка офіціяльно відвідувала відділи в провінції Саскачевану.

Голова нашого відділу, пані Маруся Григор привітала нашу дорогу гостю, представила її, вчепила корсаж з квітів та попросила до слова.

Пані Токарик привітала присутніх в імені членок центральної управи і подякувала за квіти. У своїй промові, пані Токарик подала обширні інформації про нашу організацію, її завдання і цілі. Між іншим вона сказала, що Союз Українок Канади начислює сьогодні 150 відділів, має 5,000 членок і що ціллю її поїздки є познайомитися з членством та відвідати всі відділи.

Членок Союзу Українок Канади по всіх відділах об'єднують ті самі завдання і тому в нашій організації ми почуваємось як рідні сестри. У відділах згуртовані членки старшого і середнього віку і молодші. Взірцева праця між членством, однозгідність думки, кооперація, привітне відношення одні до одних буде прикладом і заохотою для молодих вступати в члени товариства. Молодших треба заохочувати вступати в членство.

Голова Союзу Українок Канади Анна Токарик

Організація Союзу Українок Канади повстала 40 років тому, але минає вже 80 років, як українські жінки почали організуватись на рідних землях. Нашим завданням, говорила пані Токарик, є зберігати все своє рідне, особливо треба плекати рідну мову, дбати про релігійність родини, розвивати народне мистецтво, цікавитись своєю літературою.

Через організацію ми маємо кращі можливості стояти на сторожі свого українського життя. Наша відзнака смолоскип означає світло, яким ми просвічуємо свою українську дорогу, щоб ми не губилися серед широкого світу. Наша багата культура, яку наш нарід творив довгими віками, й яку ми одідичили, є тим сяючим світлом, що зберігає нас, хоронить перед асиміляцією. І той смолоскип, як символ нашої культури треба передати від одного покоління до другого. А щоб так сталось, то треба, щоб кожний відділ був активний, треба брати членкам участь у з'їздах, щоб знати, як краще працювати, які проблеми у нас й як їх перемагати.

Між іншими справами, пані Токарик поінформувала, що центральна управа Союзу готує до видання нові книжки про організацію. Говорила також, що треба описувати про наших піонерів поселенців, щоб дати образ історії з часів нашого поселення в Канаді. Оповіла також про наш музей Союзу Українок Канади.

На закінчення своєї промови, пані Токарик поділилась з учасниками набутими для організації Союзу памятками — срібною ложечкою з відзнакою смолоскипом, яка вручується членкам за якісь окремі заслуги та нашийником, який призначений для голови Союзу Українок Канади й як символ провідниці буде передаватись кожній голові Союзу.

По промові слідували питання, на які голова Союзу давала вичерпуючі відповіді. По цім членки подали чай для учасників, як спільна гостина для нашої дорогої гості, голови організації пані Анни Токарик.

П. Юзва, секретарка

С. Сокіл

Мимоходом кажучи

ПРОМИНУЛО В ЗАБУТТЯ

„Все йде, все минає"... І так проминула в забуття одна історична споруда — старокраєвого стилю глиняна піч. У піонерських часах стояла вона в почестях, як необхідна потреба життя, десь у приступнім місці на подвірі кожного українського поселенця на фармі.

Осівши десь в пущі, на гомстеді, що уряд давав майже за півдармо, одною з перших потреб українських іміґрантів було подбати про сякий такий дах над головою і глиняну піч, щоб було де спекти хліба і страви зварити. Звичайно таку піч будували надворі, відокремлену від будинків. Черінь вимощували камінням, покривали глиною, дугасту форму закріплювали лозиною, накладали глини, уформлювали отвір — челюсті. Діти допомагали — місили ногами глину.

Який же пресмачний хліб така піч давала! Куди там пекарському хлібові рівнятися. Не до порівняння. Великі бохонці, румяно запечені довкруги, а такі запашні, мякуш аж розпливається в роті. Самим хлібом можна було наїстися, без ніяких додатків.

Ще після першої світової війни стояли печі тут то там як свідки минулого, бо не всі вже були вживані. Побудувавши собі кращу хату, українські господарі не могли розлучитися з печею, отже будували окремо на подвірю так звану хатину для літнього вжитку, а в ній глиняну піч.

В літню пору така хатина була справжнім осередком родинного життя на фармі. Біля печі стояла залізна кухня, а далі стіл і намисник. В хатині скупчувалася вся праця. Там варили, пекли, прали, прасували, заварювали зимові консерви, топили сало на смалець, робили ковбаси, квасили капусту, перепускали молоко через сепаратор — одним словом це була робітня. Там і чоловіки упряж на коні напрявляли, мотузки сукали. Там снідали, полуднували і вечеряли.

Головна хата стояла все готова для принагідних гостей і для відпочинку родини — чиста й холодна в літні дні. Хатина її рятувала від літньої спеки і мух. А в тих часах мухи прилітали до хатини хмарами. Над вечір мати з дітьми їх виганяла галузками осики, зачиняла двері і вітер їх кудись розвіював, а на другий день вони знову прилітали хмарами. Але ж то були докучливі мухи! Сьогодні їх немає ні на фармах, ні в містах. Куди вони поділися?

Сьогодні немає вже на фармах отих хатин і глиняних печей. Модерна техніка і достатки витиснули їх з життя. Фармерські доми щораз більше уподібнюються до міських — повна електрифікація, електричні прилади, водопроводи. Життя на фармі пливе з духом часу. Навіть молоді господині рідко коли печуть хліб, а звичайно полягають на пекарський. І як вони його можуть їсти? Вкусиш, а він як вата. Неодні фармері переносяться до найближчого міста, а на фарму доїжджають тільки на обробку сезонової праці при землі.

І так спустилася куртина на один цікавий і милий в спогадах етап життя. Немає на фармах отої глиняної печі, немає хатини, що в ній вирувало життя. „Все йде, все минає".. Міняється і дух українського життя. Яка шкода!

ЛИСТИ СПІВЧУТТЯ

Кожному приємно отримувати листи, але писати їх не всім приходить легко. Найтрудніше писати листи співчуття.

Перша вістка про смерть когось близького або тільки знайомого глибоко зворушує і хотілося б якось допомогти. Найкраще, що можна зробити, то негайно написати листа співчуття. Звичайно, це не йде легко і відкладаємо на пізніше. Але берім до уваги, що найприкріші хвилини переживає потерпівша людина зараз після втрати дорогої особи. Тому впору написаний лист має велике значення.

Зміст листа повинен бути короткий з уваги на чуттєвий стан і втому особи, до якої пишемо. В листі треба згадати щось позитивного про покійника чи покійницю. Досі вважалося добрим тоном писати такі листи рукою. Але сьогодні машинопис став так загально прийнятим, що лист може бути написаний машинкою. Справа ж бо не в технічному способі писання, а в змісті.

Лист до хворого повинен бути підбадьоруючий. Це теж не все легко вдається виконати. Хворі потребують заохоти, зрозуміння і потіхи. В такому дусі повинен бути написаний лист. Якщо недуга легка, проминаюча, жартівливий лист принесе хворому розраду. Можна до листа включити вирізку з ґазети якогось дотепного анекдоту або щось веселого. Вже саме те, що ми подумали про хворого, справить йому чи їй велику приємність.

Мелянія Нижанківська

Рія

— Ріє, бійся Бога! Як ти виглядаєш? — Обдряпана, розхрістана, патлата, таж ти...

— Та ж ти „панна на заміж" — хочеш сказати. А я, мамусю і всіх вас прошу лишіть мене в спокою. Тільки й чую: „заміж вийдеш", „заміж пора"... Але я на злість вам усім залишусь старою панною, я хочу жити з вами і мені зовсім не цікаво мати того якогось мужа!

— А звідки ті твої мудрощі?

— Та з романів... — і перелякалася власних слів, бо зрадилася перед мамою.

— Так ти романи читаєш?

— Чому би ні? Тато читає часопис, Влодко свої Вілдвести, а ми з мамусею романи.

— От тобі й на, ти мабуть зовсім із глузду з'їхала! Де ти, а де я! Це трохи завелика різниця між нами.

— Так, це правда, але як я панна на заміж, то мушу набрати освіти, а до того романи якраз годяться.

— А які ж ти романи читаєш?

— І чого мамуся тих романів чіпляється? Як про те йде, то вони нудні та несмачні, я можу їх зовсім не читати, як це мамусі полегшу справляє.

Ввечорі вийшла Рія на свій бальконі перед кімнатою і вдихувала повними грудьми чисте повітря довкружних садів. Розпрощалася на хвилину зо своїм „мрійним кутиком", з тією кімнатою, в якій мала свої улюблені картини, книжки і квіти. Блукала розмріяними очима по просторі і не вловлювала зовнішних вражень. Але нагло наче зі сну збудилася — так це не царевич з казки, це якийсь мужчина проходжується по сусідному саді. „Високий, стрункий, темноволосий" — констатує Рія. „Десь я його бачила — думає напружено і нагло знає — це Олесь вернувся, товариш дитячих літ"... Так хотілось би гукнути на ціле горло: „Олесю, а гов." Але її уже не вільно бути безжурно веселою дитиною, вона майже доросла. І вмить зненавиділа з цілої душі, що вона вже не сміє бути дитиною, що має удавати дорослу панну, яка мусить вийти заміж.

Але хтось кличе, гукає: „Ріє! Де ти?" „Я зараз, татусю-" — дуже поволі іде на долину, а ноги тягне, волочить за собою, наче олово. Як з'являється остаточно в кімнаті, тато питає: „Чи ти ще не читала нині „Діла"? Ні, так сідай і читай мені передову статтю". О, якби хтось знав, як дуже ненавиділа ті страшенно нудні і нецікаві статті, з яких нічого не розуміла, нічогісінько не тямила. Але татусь вважав це, як виховний засіб, а вона була чемна та послушна дівчинка, та не сміла бунтуватися. Виглядало це на справжню родинну ідилію. При великому столі сидить тато і покурює папіроску, близько нього Рія готується до читання і моститься дуже довго в кріслі, а на другому кінці сидить мама. „Яка вона ще гарна та молода." — думає Рія, — та Влодко, який удає буцім то дуже пильного учня. Остаточно збирається Рія, ще раз важко зітхнувши, до своєї панщини, але нагло хтось стукає.

Входить Олесь. „Який він урочистий та далекий, зовсім чужий мужчина" — міркує Рія. Олесь хотів зараз же, по приїзді, привітатися з милими сусідами, привітати малу Рію, але бачить її дорослою панною, мабуть не вільно їй тикати, як за дитячих літ? Рія накопилила губи, насупилася і була зла, „що він собі, властиво, думає з своєю напушеністю, наче б кожному ласку робив, що обізветься" — думає вона.

— Чи дитиною, чи панною, яка була, така й зісталася, чому б нам не тикати, як за давних часів? — і вмить перелякалася своєї власної сміливости і не обзивалася цілий вечір ні одніським словом.

Але найтяжче було зносити докори батьків по відході Олеся. Що вона не якслід поводилася, що дика, що зле вихована, що Олесь чоловік на становищі, добра партія, і що з ним треба числитися. З глибини своєї душі ненавиділа вона такі дискусії. Прикушувала губи, бо знала, що безцільно було б переконувати батьків, що вони нетактовно поступали — бо вони хочуть їй добра і тільки це, вони радять їй добре і на тому кінець. Всі свої настрої, свої жалі, свою тугу вкладала Рія в фортепіянову гру і тут знову мусіла сердитися на себе і на своїх батьків, що не дозволяли їй по фаховому дальше вчитися музики. Відколи бачила Олеся, Рія не знаходить собі місця, — і тут крутиться, і там щось робить, і туди ходить, але все відбувається не якслід, от так собі тільки, щоб час минув. Навіть читати набридло, а це в Рії поганий знак. Хотілось би колись по товариськи побалакати з Олесем, — він, щоправда, далеко старший від неї, вона ще була малим дівчуром, а він майже великим хлопцем, як вони бавилися разом, але ніде правди діти, приязнь була велика і це тим дивніше, що Олесь взагалі дитиною мало з ким сходився, був наче зразком найліпшого учня та добре вихованого хлопця, але разом з Рією не одну веселу штуку втяли і під її впливом його зразкова поведінка змінилася. Але тепер краще не згадувати. Хіба це Олесь? Ні, це хтось зовсім інший, чужий, до нього цілком не подібний, а такий гордовитий, що аж страх. А може навіть трохи смішно робиться з нього, але заразом і дрібочку сумно.

— Панночко, панночко, та там панич з китицею квітів, так дуже багато квітів, а панич такий гарний, аж любо дивитися, він напевно любиться в панночці.

Чому ж те химерне серце жвавіше забилося? Глипнула до дзеркала: чи дійсно гарна? Та ж він може жених, а вона панна на заміж, що не хоче заміж виходити. Прийняла квіти з легким кивком голови, подала тремтячу ручку (чому та ненависна рука дрижала!). Дивилася на нього великими, холодними, такими дуже дорослими очима, наче хотіла його проглянути наскрізь.

— Чи ви призвичаїлися до маломіського життя? — питала ввічливо, бо вчили її, що треба бути чемною.

— Я дуже швидко привикаю, тим більше до такого міста, що в своїх мурах ховає таку чарівну красуню.

Рії хотілося попросту показати йому язик, але вчас пригадала собі, що вона вже не дітвак і що минули часи безтурботного дитинства раз на все для неї. Якось так тихо між ними стало, ніби дійсно не мали собі що сказати. Хоч і догадливі батьки залишили молоду пару на самоті, то все таки і це не помагало. Рія попросту в розпуці, як бавити того насупленого та певного себе Олеся. Аби хоч що почати, сідає до фортепіяну і грає ні зле, ні добре, але зі щирою волею дати дрібочку тепла, внести сонячний промінь в безвиглядно ніякову ситуацію. Та Олесь ані трошечки не розуміє її щирих намагань. Він зіває і нудиться явно. Безпомічно падуть рученята на коліна, вона вже дійсно не знає, що почати з тим Олесем, таким зовсім іншим, ніж колись. . .

Але нагло хтось ловить в свої долоні її руки, вона пручається, вирикається, як драпіжне звірятко, але той хтось відхиляє її голівку назад і цілує владно, нахабно, в самі уста. Це сталося так несподівано, що Рія і крикнути не встигає, але тепер вона тільки нерозсудливим, ображеним дітваком тікає щосили і має враження, що хтось торкнувся її душі брудними лапами, та що чиїсь гострі пазурі вгризлися в живе м'ясо серця.

По тім епізоді вони довго не бачилися з собою, бо Рія явно оминала Олеся. Але крихіточку, таку малесеньку дрібочку, вона все таки за ним тужила. І як би не те цвірінькання: „добра партія", може часом могла б його дійсно полюбити. Про поцілунок потрохи забувала і вже не видався він їй таким страшним та образливим, як у першій хвилині.

— Ріє! Ріє! — вбігає з розгоном Влодко в її кімнату, аж Рія здригається з несподіванки і залякано дивиться на брата. Напевно рішення зближається — віщує неспокійне серце.

— Певно знов ти якусь нову штуку втяв і треба рятувати? — каже до Влодка. Але сама прекрасно знає, до чого воно йде, хоч Влодко ще ані одним словом не обізвався.

— Зараз, Ріє, мушу тільки відсапнути, задихався, несподіванка, тебе сватають! Олесь прийшов у чорному, такий випростований та гордий, наче три патики проковтнув. Татусьо і мамуся так любо усміхаються до нього, аж занадто, а китицю квітів приніс таку, мов колесо. Самі рожі! . .

Те, що ті квіти такі, як вона любить, це властиво єдина світла точка в тому положенні.

— Але чого ти сумуєш, Ріє? Як не хочеш, то бунтуйся, ти це прекрасно вмієш, як іде про мене.

— Так, для інших я вмію. . .

— Але хто б там журився! Йди, подивися, який він, і зрештою будеш робити, що захочеш, до кіна ходити, скільки забажаєш, романи читати, і тобі буде напевно добре.

— А що з тобою буде, Влодку? Хто крадькома до професора побіжить жебрати, щоб тобі двійки не дав? Хто буде заслоняти всі твої штуки та боронити тебе?

— Так, без тебе прикро буде, але я мужчина і мушу давати раду сам, за мене не бійся.

Але вона сама не вірить у свої власні слова, вона знає, що нині її доля рішається і що вона не буде мати сили опертися їй. Головно не посміє, не сповнити мрію родичів. Так вмовили в неї, що заміж вийти, це одинокий вихід та забезпечення для неї, що вона і сама не бачить іншого виходу, хотіла б те все відсунути на дальшу мету, але як дійсно мусить статися те неминуче, тоді воліє Олеся від тих всіх інших женихів. Чому вона нічого гідного не вчилася, чому не вміє виборювати для себе самої долі і таке життя, яке хотіла б? Але застанавлятися запізно.

(Докінчення буде)

НОВЕ ВИДАННЯ

Олександра Кімпінська-Тацюн: Весільні обряди й звичаї Сокальщини.

Видано видавництвом „Канадійського Фармера" у Вінніпезі 1965 р. коштом авторки. Вступне слово Ірени Книш. Стор. 47. Ціна 75 центів.

У цьому невеличкому виданні авторка розгорнула повну картину українського весілля, питомого Сокальщині. Зміст книжки поділений на такі частини: Освідчини, Оповіді, Неділя вранці, Понеділок рано в молодого. Додаткові весільні пісні, які вживають в Сокальщині. Подробиці звичаїв і слова пісень авторка зберегла живими в пам'яті, як це вона подає на вступі: „У спогадах про рідні сторони живо залишилися в моїй мам'яті всі звичаї, зв'язані з весіллям, які я бачила молодою дівчиною в таких селах: Нисмичі, Угринів, Тулорковичі, Ниновичі, Хоробрів і дальших околицях Сокальського повіту в Галичині".

Українське весілля являє собою щось наче драму в трьох основних діях. Авторка описує кожен акт в подробицях, подаючи слова пісень.

Товариські сходини на досвітках або в організації допомагають молодим познайомитися, після чого приходять освідчини, а далі сватання за посередництвом старостів. Це перша підготовча дія.

Друга дія це оповіді й готування до весілля. Авторка подрібно описує цікаві звичаї з короваєм, запрошенням на весілля, розплітанням коси молодої тощо. Зокрема зміст пісень заслуговує на увагу. Готування до весілля тягнеться цілий тиждень, а найбільше церемоній скупчується на суботу, напередодні весілля.

Третя і завершуюча дія це вже день церковного вінчання і весілля в неділю. Авторка пише, що молода, або як в Сокальщині казали „Княгиня" „висилає трьох своїх сватів із сорочкою, вишитою для молодого до шлюбу". З цим зв'язані певні церемонії і пісні. Батьки молодого приймають сватів, угощають, а в міжчасі молодий вбирається в сорочку й зодягається до шлюбу. Тоді всі виїжджають до дому молодої. Там знову відбувається відповідна церемонія, батьки благословлять дітей до шлюбу і йдуть до церкви парадно, упорядкованими рядами в супроводі маршової музики. Після шлюбу відбувається гостина в молодої. По вечері відвозять придане молодої до дому молодого. Молода теж туди переїздить. Там з неї знімають вінок і стяжки та завязують у хустину і відбувається танець так званий „на чіпець". Це є грошева збірка за кожним танцем, щоб розстарати чіпець для молодої. Весілля закінчується в понеділок.

Книжка Олександри Кімпінської-Тацюн ілюстрована. Є там знимки, що показують народну ношу сокальських сіл. На обкладинці внучка авторки в сокальській ноші. Але шкода, що нема знимки молодої в типовім весільнім одягу.

Цим цікавим виданням авторка збагатила збірку про українське весілля. Сьогодні весілля щораз більше упрощується і давніші звичаї забуваються. Зокрема на рідних землях окупант пляново витискає з життя все, що дише нашою бувальщиною і самобутністю.

Українські етнографи ще у 18-тім столітті добачували потребу записувати памятки усної народної творчости, описи побуту українського селянства, його різних звичаїв, обрядів тощо, щоб на цьому тлі розробити історію українського народу на всіх прошарках та етапах його життя. Зокрема українське весілля має багатющий матеріял для таких потреб, бо в ньому ще найбільше збереглося старовинних обрядів і пісень. Тому збірку „Весільні обряди й звичаї Сокальщини" треба радо повітати. Хто цікавиться українською бувальщиною, повинен цю книжку мати.

Авторка Олександра Кімпінська-Тацюн прибула до Канади понад 30 років тому і сьогодні є активною громадською діячкою в Союзі Українок Канади і Комітеті Українок Канади у Форт Вілліямі. Поза громадську працю, вона проявила себе в українськім народнім мистецтві і має багатющу збірку, повну скриню, вишивок власного виконання. Вітаємо Олександру Кімпінську-Тацюн з появою її книжки.

Савеля Стечишин

Перед здійсненням задуманого

Минуло вже два роки, коли центральний Комітет Українок Канади почав робити старання, щоб видати перекладені на англійську мову вибрані поезії Лесі Українки та її монографію.

Вибрані твори поетки переклала поетка Віра Рич в Англії, монографію про Лесю Українку опрацював д-р Констянтин Біда, проф. Славістичного Відділу в Оттавськім університеті. Задум цієї праці Комітету добігає до свого завершення.

Дня 23-го грудня 1965 р. членки центральної управи Комітету Українок Канади відбули спеціяльне засідання з д-ром К. Бідою, на якім були присутні сен. Павло Юзик і о. д-р В. Кушнір. У своїм комунікаті, Комітет Українок Канади, звідомлюючи про це засідання, між іншим подає:

„Устійнено з проф. Бідою дефінітивно назву книжки, її оформлення, справу транслітерації і намічено два видавництва, в одному з яких вона мала б бути друкована, а саме: Юніверситі оф Торонто Прес і „Букмен Ассошіетс в Ню Йорку. . . Справа друку тієї книжки дуже серйозна і не може бути виконана так скоро, як ми того бажали б. . ."

Книжки видається спільними зусиллями домініяльних, сфедерованих в Комітеті Українок Канади жіночих організацій.

СМУТНОЇ ПРОВЕСНИ

(Переспів з Ади Негрі)

Смутної провесни, серед травиці,
Фіялки цвіт дочасний розцвітав;
Зимовим холодом повіяло з діброви —
І ніжний цвіт зів'яв.

Був вечір сумний — на устах у мене
Із серця поцілунок виникав;
Не привернувся ти — і любий поцілунок
Ще не розцвів, зів'яв. . .

Леся Українка.

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПЕРЕКИДУЧІ САНКИ

Валерик нагодував голубів і зачинив шопу. Дівчатка змушені були шукати іншої розваги.

Посеред двору влітку була велика кругла клумба. Тепер клумба перетворилася на гірку, занесену снігом. Ната і Тата побачили, що хлопчики й дівчатка тягнуть на гірку санчата, а потім спускаються звідти.

Побігли й вони до гурту.

Спочатку дівчатка стояли і дивилися, як старші діти бавляться. А старші збігали на гірку, падали, спускалися на санчатах, перекидалися в сніг, схоплювалися і знову бігли на гірку. Скільки сміху, галасу було!

Дівчаток помітив Петрик.

— Тато-Нато! — гукнув він. — Ідіть сюди!

Сестрички зійшли на гірку.

— Отак сідайте, — повчав Петрик. — Ти, Нато, сюди ноги постав, а Тата за тебе триматиметься...

Ната і Тата не могли стримати радості. Зараз вони вихором помчать із гірки аж отуди, до паркана!

— Поїхали! — гукнув Петрик і пхнув санчата.

Тільки санки зрушили з місця, як Тата опустила ногу. Чобіток зарився в сніг і санки миттю перекинулися.

Ната підвелася, мовчки обтрусила з кожушка сніг. А Тата сказала Петрикові з докором:

— Бач, перекинув.

— Ти ж сама винна. Я казав — підніми ноги... Сідайте ще раз. Підніми, Тато, ніжки і не опускай на сніг. Зараз дале-еко поїдете!

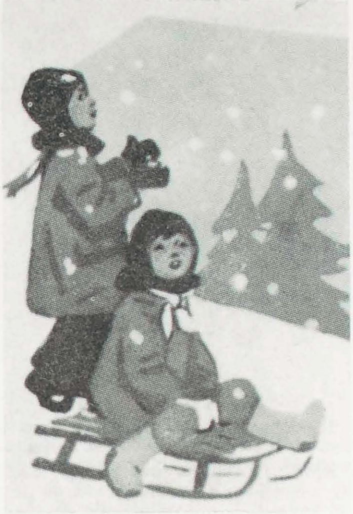

З'їхали дівчатка з гірки і аж унизу знову перекинулись. Ната впала обличчям у сніг, злякалась і заплакала.

-- Не вмієш, так не берися, — сердито сказала Петрику сусідська дівчинка Галя. — Сідайте на мої санки.

А санки в Галі залізні, великі. Сіли на них Тата, Ната, ще й Галя ззаду причепилася.

Р-раз! — і поїхали аж до паркана. Ох, як же й хороше!

— Галю, давай ще! — гукає Ната.

Давай.

А Петрик підходить до Тати і каже:

— Хай Ната з Галею спускається, а ми будемо з тобою удвох. Добре?

— Е-е, не хочу, — відповідає Ната.

— Чому?

— В тебе санки перекидучі.

П. Бабанський

ЙДИ ДО МЕНЕ, ЗАЄЧКУ

Йди до мене, заєчку,
Дам тобі куфаєчку,
І штанці, і рукавиці.
Не гуляй по сніговиці.

Он лисиця скоком-боком
Подалася через поле.
Он вовчище хижим оком
Озирає гори й доли.

Хочу я, щоб не попався
Ти лисиці й вовку в зуби.
Настрибався, наблукався —
З'їж морквину, любий!

В. Діденко

НІЖКИ ВИРОСЛИ

— Це ти, Васильку, поїв цукерки? — спитала мама, заглянувши в вазочку.

— Ні, не я.

— Де ж вони поділись? Хіба повтікали? Так у них же ніжок немає.

— А, може, виросли ніжки, — засміявся тато. — Правда ж, Васильку?

— Угу, — кинув Василько та й подався гуляти.

А ввечері, як тільки тато прийшов з роботи, Василько так і кинувся йому назустріч:

— А що ти мені приніс?

— Нічого, синку, — розвів руками тато. — Купив був тобі вафель, так у них ніжки раптом виросли, і вони по дорозі втекли.

— Неправда, неправда! — загукав Василько. — Такого не буває!

— Як же не буває? — обізвалася мама. — А цукерки ж утекли?

Глянув Василько на маму та й прикусив язичка.

Інна Христенко.

ЮВІЛЕЙ „ПРОМЕНЯ" І СВЯТО КНИЖКИ В САСКАТУНІ

Ювілей 5-ліття „Променя"

Світлина зарядчиків Свята Книжки в Саскатуні. Зліва направо сидять — М. Дорош, С. Ґрещук, Е. Табашнюк, С. Стратійчук, Всеч. о. Ф. Керніцький, добр. М. Керніцька, Р. Драган, А. Ференюк; другий ряд — Й. Михайленко, С. Стечишин, А. Папіш, Р. Котелко, Д. Баєр, М. Бойчук, А. Скоробогач, К. Заведюк.

Відділ Союзу Українок Канади ім. О. Кобилянської в Саскатуні, Саск., влаштував 31-го жовтня 1965 р. вдалу імпрезу для відзначення 5-ліття „Променя" в злуці з Святом Книжки. Так журнал „Промінь", як і Свято Книжки мають спільне значення, бо журнал і книжка це очі і розум, які служать українцям віддано і непохитно.

Звичайно роковини людини відмічуємо по святочному гостиною. Так і для відзначення „Променя" подбано про відповідно удекорований ювілейний торт і чайну гостину, якою завідувала Кароля Заведюк, після чого слідувала програма.

Імпрезою займалася референтка „Променя" Марія Дорош. Виставка книжок, журналів, газет і річників „Променя" заповняла довгий стіл і притягала увагу цікавих учасників, що гуртками згромаджувалися біля стола. Сцену прикрашено великим смолоскипом, відзнакою Союзу Українок Канади, артистично виконаною Катериною Романчук. До почесної президії запрошено членок, які в першім році видання „Променя" і впродовж пятьох років трудилися розповсюдженням журналу. В президії були: Всеч. о. Ф. Керніцький, добр. М. Керніцька, М. Дорош, С. Ґрещук, А. Скоробагач, Е. Табашнюк, Й. Михайленко, С. Стечишин, С. Стратійчук, А. Ференюк, Р. Драган, А. Папіш, Р. Котелко, Д. Баєр, М. Бойчук, К. Заведюк.

Через відсутність культурно освітної референтки Анни Михайлюк свято відкрила вступним словом М. Дорош і попросила о. Ф. Керніцького провести молитву. Далі вона висловила признання Соні Стратійчук за її труди в придбанні найбільше передплат на „Промінь" під час другої кампанії за новими передплатниками. Як вияв вдячности й пошани М. Дорош відзначила її китицею живих квітів. На предсідницю імпрези вона покликала добр. М. Керніцьку.

Перша частина програми почалася короткими привітами і признанням жінкам за їх наполегливу й жертвенну громадську працю та ґратуляціями за видання власного журналу, який має за собою пять років існування. До привітів покликано: С. Стратійчук — голову Провінційної Екзекутиви Союзу Українок Канади на Саскачеван, А. Скоробогач — першу референтку „Променя", Е. Табашнюк — голову місцевого відділу, Д. Баєр — голову Жін. Комітету при Інститутті Могили, І. Глуханюка — голову церковної громади.

Доповідь про журнал „Промінь" приготовила Віра Лабач, але через відсутність прочитала її М. Дорош. Зміст доповіді покривав такі точки як значення і силу преси в розвитку одиниць і народу. Велику ролю відіграла наша преса в Канаді в освідомленні українців та збереженні української культури. Зокрема Союз Українок Канади завдячує свій розвиток до великої міри жіночій сторінці в „Українськім Голосі", а в минулих пятьох роках журналові „Промінь". Далі подано загальний перегляд матеріялів поміщуваних в „Промені" за минулих пять років. Доповідь закінчено висловом признання Н. Когуській за її редакторську працю і закликом передплачувати та читати „Промінь".

Сеніорка відділу Софія Ґрещук палкими словами промовила до учасників складати щедрі пожертви на „Промінь" з нагоди ювілею. Після того слідувала збірка.

Друга частина програми почалася концертовими точками, виконаними дітьми української школи. Виступали: Леся Борса — сольо на гармонії, Микола Макогон — піянове сольо, Павля Процюк — скрипкове сольо, Ігор Папіш — деклямація і сольо на гармонії, Марійка Ничка і Маріяня Кіндрачук — український танок.

Доповідь про Свято Книжки мала Савеля Стечишин. Пояснивши коротко значення Свята Книжки, вона обговорила велику користь широкого читання так для особистого духового розвитку одиниць, як і для зміцнення національної свідомости української спільноти. Вона звернула увагу на те, що сьогодні читання підупало не тільки між жінками, а теж серед загалу українського громадянства. Далі вона підкреслила потребу вчитися літературної мови шляхом читання і закінчила доповідь закликом привернути українській книжці і ґазеті належне місце в наших домах. **Розалія Котелко,** прес. референтка

ПРОВІНЦІЯЛЬНИЙ З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНОК В АЛБЕРТІ

Світлина бувших голів пров. екзекутиви в Алберті. Зліва направо — пані: К. Засійбіда, О. Ганочко, Л. Івасюк, С. Василишин, М. Михайлишин, П. Сліпчук, (теперішня), Т. Лазарович (перша), Д. Яндова, Е. Сиротюк, К. Міськів, Н. Шемелюк.

В днях 26, 27 і 28-го листопада, 1965, відбувся Албертійський провінціяльний з'їзд складових організацій СУС. в Едмонтоні. Окрема сесія Союзу Українок відбулася в суботу 27-го лист. в залі під Катедрою.

З приводу, що це був 35-літний ювілей існування провінціяльної екзекутиви в Алберті, і з приводу, що відбулося відкриття нового приміщення едмонтонської філії музею, цей з'їзд відбувся в більш святочному настрою, як звичайно.

Голова, пані П. Сліпчук, відкрила сесію. Отець прот. О. Хом'як провів молитву і передав привіт від Преосв. Архиепископа Андрея, як і від отців парохів Катедри Св. Івана. Слідувала хвилина мовчанки за померших членок.

До президії покликано пані Р. Драґан з Саскатуну, добр. Стефанію Юрківську (яка пізніше промовляла), і всіх бувших голів пров. управи за минулих 35 років, пані: Т. Лазарович, М. Михайлишин, Д. Янду, С. Василишин, Е. Сиротюк, Л. Івасюк, К. Міськів, О. Ганночко, Н. Шемелюк, і К. Засійбіду. Всіх ушановано корсажами. Секретарками з'їзду були пані — Н. Мисак і М. Самоїл.

До номінаційної комісії ввійшли пані: Т. Лазарович, Е. Сиротюк, Н. Шемелюк, М. Музика, і М. Кокотайло. В склад резолюційної комісії ввійшли пані: С. Пауш, Н. Шемелюк і Е. Сиротюк.

Приступлено до звітування урядниць: Голова пані Сліпчук, зясувала загальну працю пров. управи в протягу року: Відбулась успішна річна вистава українського народного мистецтва і чай, спільно з 4-ома едмонтонськими відділами. Відбулися три окружні з'їзди: в Ту Гилс, Восетна, й Сіба Біч. Голова відвідала й промовляла до відділів в Едмонтоні (4-ох), в Лек Ла Биш, Мирнам і Калмар. В Санґудо її заступала пані Будник. Також промовляла до студентів в Інституті Св. Івана, дала привіт на 39-тих роковин відділу при Катедрі Св. Івана і на святкуванні 5-ти річчя журнала „Промінь". Брала участь в домініяльному з'їзді в Торонто і, будучи в Принс Алберт, Саск., була запрошена дати доповідь на святі День Матері.

Дальше звітували пані: М. Будник, 1-ша заст., М. Сулима, 3-та заст., Н. Мисак, рек. секр., М. Самоїл, кор. секр., Л. Ґреґорі, касирка, і К. Луців від контрольної комісії. Загальний прихід — $1,516.21; Загальний розхід — $1,787.67; готівка в при кінці минулого року — $2,459.60; готівка при кінці 1965-го року — $2,188.14; позичка до Інституту Св. Івана — $2,000.00; в банку — $188.14.

Звіти референток: пані Семчук, реф. музею і мистецтва відчитала спис речей, які цього року були даровані або куплені до музею і зробила заклик, щоб членки вишивали всякі стіби і подавали їхні назви. Пані О. Райчиба, освітна референтка дала до відома, що $100-долярову стипендію в університеті за „Юкрайніен 300" отримала Леся Полуян з Едмонтону. Другу 100-долярову стипендію за Українознавство в Інституті Св. Івана, отримала Леся Клим з Смоки Лейк. Пані С. Гриник, реф. видавничого Фонду ім. Н. Кобринської, в писемнім звіті повідомила, що на видавничий фонд цього року зібрано 250 дол. і дала заклик, щоб всі відділи цього року вибрали референтку Фундації, з якими вона могла б тримати контакт. Пані М. Фербей, реф. журнала „Промінь" заявила, що вона заохочувала членок переводити збірки на „Промінь" при кожній нагоді. Також пригадала, щоб присутні зложували свою передплату до кінця року по теперішній ціні, бо з днем 1-го січня ціна буде підвищена до 4 дол. річно.

Звітували окружні репрезентантки — пані: М. Дубельт, з Мирнам, Р. Гуцуляк, з Ендру, А. Звоздецька, з Санґудо, Н. Кобильник, з Келарі, і прочитано звіт О. Мельничук з Веґревил.

Слідував привіт від централі Союзу Українок Канади, який дала пані С. Пауш, уступивша голова Союзу. Пані Пауш тепло привітала всіх присутних і склала щирі ґратуляції з нагоди 35-го ювілею. Говорила про українську мову в школах і повідомила, що в університеті існує клюб „Іларіона". Це є клюб православних студентів, і бажаним є, щоб наші студенти всі до нього вписувалися.

Пані Розина Драган привітала ювілейний з'їзд від управи головного музею в Саскатуні. Побажала едмонтонській філії музею дальшого розвитку і подякувала пані О. Семчук та всім членкам, що приготовляли взори до „Променя". Пані Драган також передала щирий привіт від Саскачеванської Провінціяльної Екзекутиви.

Приступлено до привітів делегаток (присутних 24), звітували пані: К. Засійбіда від відділу при Катедрі Св. Івана в Едмонтоні, М. Дубельт — О. Пчілки в Мирнам, добр. М. Стефанюк ім. Л. Українки — Лек Ла Биш, М. Попович, від відділу при церкві Св. Михаїла в Едмонтоні, К. Луців — ім. Лесі Українки, в Едмонтоні, А. Ґошко — ім. св. Ольги в Веґревил, В. Присняк — при церкві св. Андрея в Едмонтоні, А. Саїк від відділу в Іннисфрі, М. Маркевич з Ендру, М. Кокотайло з Смоки Лейк, Е. Лехкодух з Восетна, Р. Микитей з Торгилд, Е. Гавриленко з Еґремонт, А. Звоздецька з Сангудо, Н. Кобильник з Келгарі, і Г. Маріянич з Ту Гилс.

Слідувала коротка доповідь пані Т. Лазарович, першої голови провінціяльної екзекутиви в Алберті про 35-літну працю екзекутиви. Згадала, що хоч ми офіційно святкуємо 35-річчя, то початки діяльности сягають ще до 1927-го року, коли на головнім з'їзді в Саскатуні вибрано двох репрезентанток на Алберту, якими були пані: М. Михайлишин і Т. Лазарович. За 35 літ існування, екзекутива сильно поширила свою працю під кожнім зглядом, маючи доданих різних референток і комітетів. Висловила свою радість, що всі бувші голови були присутними й в доброму здоров'ю.

Після того всі присутні перейшли до нової авдиторії на обід, де головний стіл був святочно удекорований ювілейним тортом. Під час обіду промовляла пані добродійка Стефанія Юрківська. Її представила пані Е. Сиротюк. Доповідь добр. Юрківської була дуже оригінальна, де вона порівняла український дім і його виховавчу працю до розсадника, з якого пересаджується рослини до квітників.

Приступлено до мистецької частини програми святочного відкриття нового приміщення філії музею в новій авдиторії Катедри Св. Івана. Пані Яндова представила пані Розину Драґан, представницю, та довголітну бувшу голову головного музею в Саскатуні. Пані Драґан виголосила промову на тему „Сучасні завдання Музею" (висилаємо окремо). Між іншим, пані Драґан порушила справу фінансування головного музею, як і його філій. З огляду на те, що сучасний спосіб фінансування не є задовільний, і що музейні управи не можуть належно поширювати свою працю через брак фондів, пропонувала, щоб на наступному головному з'їзді порушити справу створення Музейної Фундації.

Пані Сліпчук подякувала пані Драґан і на цьому місці присутні підійшли до дверей музейної кімнати. Пані Емма Верхомин, довголітна референтка едмонтонської філії, побажала, щоб цей музей був свідком богатої мистецької культури наших предків, та щоб музейна праця дальше розбудувалась для нашої молодої української генерації, як і для всіх канадійських жителів і довершила акт відкриття, перетинаючи ленту до входу.

Дальше присутні записувалися в пам'яткову книгу й оглядали експонати. З причини, що музейна кімната ще не умебльована, пані О. Семчук мала речі артистично розложені на столах. Едмонтонський щоденник зацікавився цим проєктом, і багато знимок взято, які пізніше були поміщені в „Едмонтон Джорнал".

По закінченні цієї урочистої церемонії, сесія продовжувалась в залі під Катедрою. Пані Ганночко перебрала предсідництво й перевела збірку на організаційний фонд.

По середині пані Є. Верхомин перетинає ленту до входу нового приміщення філії музею. З лівого боку пані: О. Семчук, голова філії, Д. Яндова і П. Сліпчук, по правій стороні пані Верхомин стоїть пані Анна Мельник, К. Засійбіда, Р. Драґан, з Саскатуну і М. Будник.

Добродійка Ю. Лучак, референтка молодших відділів СУМК дала звіт діяльности, по якім слідувала дискусія. Дуже мало відділів мають зорганізовані відділи молодих сумківців. Делегатки, які брали участь у дискусії заявляли, що в них немає кому цією справою зайнятися; нема відповідних осіб, які могли б зорганізувати молодь і дати провід. Рішено, щоб додати до складу провінційної управи референтку дитячих садків.

Було суґестовано, щоб на наступних з’їздах, делегатки ділилися на різні дискусійні групи, які б в не формальний спосіб обговорювали різні проблеми. Це було б корисніше, як слухати приготованих промов.

Була суґестія, щоб сумківський концерт відбувався в суботу вечером замість бенкету з причини, що далеким відділам трудно вертати домів пізною порою в неділю.

Номінаційна комісія представила склад управи на наступну каденцію, до якої увійшли такі особи:

СКЛАД УПРАВИ НА 1966 РІК

Уступивша голова — К. Засійбіда
Голова — П. Сліпчук
1 заст. голови — М. Сулима
2 заст. голови — голова відділу.
3 заст. голови — К. Луців
Рекорд. секретарка — Н. Мисак
Кореспонд. секретарка — М. Самоїл
Касирка — А. Данилович

Референтки: Музею і мистецтва — О. Семчук, освітня — О. Райчиба, молодші відділи СУМК — добр. Ю. Лучак, журнала „Промінь” — М. Будник, Фонду Фундації — С. Гриник, дитячих садків — С. Василишин.

Окружні представниці: Смоки Лейк — М. Паламарек, Торгилд — М. Волощук, Ту Гилс — П. Мулька, Веґревил — О. Мельничук, Санґудо — А. Звоздецька, Ендру — Р. Гуцуляк, Мирнам — М. Дубельт, Келґарі — Н. Кобильник.

Пані Сліпчук подякувала всім, що причинилися до успішного переведення з’їзду, а зокрема відділові при Катедрі Св. Івана за приготування обіду. Закриваючи сесію, попросила гостей до ювілейного торта, який був покраяний на столі при дверях.

Марія Самоїл, секретарка

РЕЗОЛЮЦІЇ ПРОВІНЦІЙНОГО З’ЇЗДУ В АЛБЕРТІ

1. Цей З’їзд дає признання провінційним управам Союзу Українок Канади в Алберті — за пророблену працю: в користь нашої Української Православної Церкви, у збереженні мови, традиції, народного мистецтва, й піднесення культурного рівня українців в Алберті, за останніх 35 років існування.

2. Цей З’їзд вітає ухвалу головного З’їзду, щоб провінційна управа приступила до створення референтури дитячих садочків при наших відділах в Алберті. Закликаємо відділи творити такі садочки у своїх громадах.

3. Цей З’їзд бачить пекучу потребу КУРСІВ ПРОВІДНИЦТВА для молоді, щоб забезпечити навчання провідників громадської праці між українцями в Канаді. З’їзд звертається до центральної управи Союзу Українок Канади, покликати в цій справі комісію, яка створила б таку програму для нашої надійної молоді. Ці курси треба переводити в часі літніх Курсів Українознавства — в оселях, в Інститутах і в Колеґії Св. Андрея.

4. Цей З’їзд вітає відкриття Філії Музею в новому приміщенні нової Авдиторії при Катедрі Св. Івана в Едмонтоні. З’їзд закликає наші відділи посилити свої старання у збиранні цінних речей по своїх громадах і зберігати ці експонати в Музею.

Суконка прикрашена українською вишивкою. Ясно-синя матерія. Кольори ниток позначені під вишивкою. Подала пані Галина Михальчук з Монтреалу.

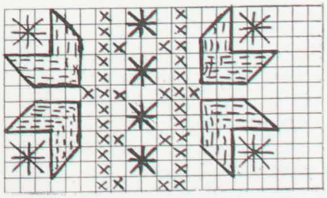

Кольори ниток, X: темно-синя на хрестики і обвідку; —: білі; так само білі нитки на середині на грецькі хрестики (великі).

ГРОМАДСЬКА І РОДИННА ХРОНІКА

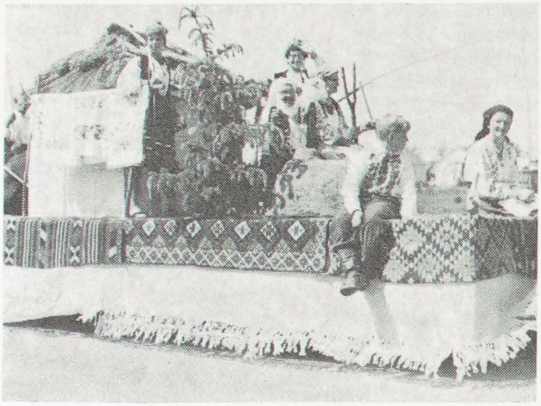

Український віз у параді з нагоди 60-літнього ювілею Саскачевану в містечку Фовм Лейку, Саск.

З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ
ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ
у Фовм Лейк, Саск.

Завжди активний Відділ Союзу ім. Лесі Українки у Фовм Лейк, Саск. виявляє багато різносторонньої праці на відтинку громадського і церковного життя у цій громаді.

Цього року відділ узяв активну участь у загальноміському святкуванні 60-літнього Ювілею провінції Саскачеван. З нагоди цього ювілею був влаштований у місті Фовм Лейк великий парад, у якому узяли участь усі організації й торговельні фірми міста, а в тому й відділ ім. Лесі Українки. В параді український віз з хатою, з гарно вбраними дівчатами й жінками в українських народніх костюмах привертав до себе загальну увагу глядачів. Тому й не дивно, що першу нагороду на цьому параді отримав відділ ім. Лесі Українки у формі ювілейної чаші, яка залишається назавжди власністю відділу.

Пані Гафія Ковальчук в часі паради дарувала присутнім скибками калачів, які сама спекла для цієї нагоди й доставила на параду у спеціяльній торбі привезеній ще з України, яка називається „Тайстра".

На українському возі в часі паради були слідуючі: пані Гафія Ковальчук, пані Савчук, Євгенія Стопера, Василина Чорний, Івась Лозецький і Лариса Пантелюк та пані Марія Кресовата — голова відділу.

Вечером того ж дня у одній із заль міста відбувся великий бенкет в честь піонерів Саскачевану. На цьому бенкеті відділ репрезентували пані — Стопера і Кресовата, які в українських народніх ношах прислуговували при столах. Відділ пожертвував на цю вечерю-бенкет 25 дол. зі своєї каси.

У невеликій концертовій програмі того вечора Стефанія Кресовата і Василина Остапович взяли участь гарним українським народнім танком.

Членкиня відділу

СВЯТО КНИЖКИ І ЖУРНАЛА „ПРОМІНЬ"
Реджайна, Сас.

В неділю по полудню 14 листопада 1965 р. жіноче товариство Доньки України в Реджайні улаштувало пятиліття журнала „Промінь" і Свято Книжки. На залі була виставка книжок, а між ними наш дорогий, високоцінний журнал „Промінь".

Програму свята відкрила вступним словом голова відділу, пані Марія Корпан і дальший провід програми передала пані Марії Юзик. Реферат про журнал „Промінь", його значення і вартість прочитала пані С. Крептул, а пані С. Онишко відчитала реферат про значення книжки.

По цім членки товариства подали перекуску, а також відбулась розігравка на книжку „Батьки і діти" з чого прихід в сумі 10 дол. відділ пересилає на фонд „Променя".

С. Симчишин

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКИЙ КОНЦЕРТ
Принс Алберт, Саск.

Майже цілий світ святкує свято Св. Миколая, який прославився своєю добротою та щедрістю. Діти недільної та рідної школи при церкві Пресвятої Тройці в Принс Алберт, належно приготовлені учителями, урочисто святкували це Свято в неділю 19 грудня 1965 р.

Програмою керувала учениця рідної школи панна Богданна Олексин. Головною точкою програми, був уміло приготовлений, реферат про Св. Миколая, який з відчуттям переказала пані С. Олексин, довголітня учителька недільної школи. Шкільний хор під управою пані А. Кіндрачук (їй помагала пані Д. Панчук) милозвучно виконав 2 коляди та 2 пісні. Слідували деклямації як старших так і молодших дітей, які з відчуттям деклямували вірші. Церковний хор під проводом пана П. Кіндрачука, як завжди гарно, виконав 2 коляди. Сольо на піяно „Не плач Рахиле" виконала Неля Бублик. Пані М. Іщишин та А. Никифорук добре приготовили вправи, та інші точки, в яких підготовці помагали Соня Кінар, Неля Бублик, Орест Панчук і Теодор Панчук.

Кульминаційною точкою, був прихід Св. Миколая, який щедро, з відповідними заввагами, роздав дарунки дітям, учителям та всім тим, що потрудилися належно відзначити цей памятний день.

Заля була переповнена присутніми які належно оцінили цю програму. Св. Миколай роздав поверх 100 подарунків.

При кінці програми, голова шкільного комітету пані А. Никифорук сердечно подякувала всім тим, що помагали, о. і добр. Бублик, учителям, дітям, родичам та всім присутним за те що звеличали цей урочистий день.

К. Б.

ДЕНЬ ПОДЯКИ І СВЯТО КНИЖКИ
Мензі, Ман.

Відділ Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки святкував День Подяки і Свято Книжки в неділю 7-го листопада 1965 р. в Українськім Народнім Домі.

Програма свята почалась в 7-мій годині вечером Молебнем, що його відслужив Всеч. о. І. Мельник і по-

РІЧНІ ЗВІТИ ВІДДІЛІВ

МАЗЕПА, САСК.

Відділ ім. О. Кобилянської

Річні збори жін. т-ва відбулися 29-го листопада, 1965 року в домі пані К. Король. Збори відкрила голова пані Д. Андрусяк молитвою „Царю небесний" і хвилинною мовчанки. Предсідницею була голова пані Д. Андрусяк, секретаркою пані О. Маковська. Слідували звіти членок заряду. Голова склала щиру подяку всім членкиням за їх кооперацію.

Товариство приготовило 1 концерт на роковини Шевченка, улаштувало День Подяки, членки приготовили храмовий обід, Провідну неділю і спільне свячене, пущення — осінню вечерю, кільканадцять перекусок, бінґо і кілька забав.

В протягу року відбулось 12 місячних зборів в першу середу кожного місяця сходились і читали обіжники і листи, мали маленьку розігравку і каву.

Недільну і українську школу вчив під час вакацій два тижні Мирослав Ягольницький.

Заряд на 1966 рік: голова — Адріянна Ягольницька, заст. голови — Настя Ковалишин, рекор. секр. — Ольга Маковська, касієрка — Аделя Ойстрик, фін. секр. — Мілька Киба.

Контрольна комісія — Ліна Король і Катерина Корній. Програмовий комітет — Дорис Маковська, Ліна Король, Савеля Король і Марлін Король. Господині — Марія Снятинська, Павліна Ойстрик і Настя Ковалишин.

Фінансовий звіт: з року 1964 осталось в касі — $950.28, приходи в 1965-ім році — 1,434.67, розходи в 1965-ім році — 2,000.74, в касі осталось — 384.21.

Жіноче товариство жертвувало велику суму грошей в протягу року на ріжні громадські установи і народні потреби.

Жіноче товариство желає журналові „Промінь" найкращих успіхів — також його редакторці пані Наталі Когуській.

Ольга Маковська, секретарка

МЕНЗІ, МАН.

Відділ ім. Лесі Українки

Річні збори т-ва відбулися у домі Розалії Пелешок. Членок присутних було 12. Діяльність за минулий рік: Відбулось 10 місячних зборів. Членки приготовили 2 обіди, спільне свячене і храмовий обід, одну спільну вечерю, 3 концерти, одно представлення, мали вечірки писання писанок, читання рефератів і молебень за визначних жінок, День Подяки, Свято Книжки.

благословивши плоди виголосив відповідну змістовну проповідь.

По цім слідувала програма Свята Книжки під керівництвом голови т-ва, пані Мірти Друль такого змісту: Деклямація „Рідна Книжка" — Івася Чвалюк, читання „Порада" — Надія Друль, деклямація „З роду читача" — Левко Друль. Реферат „Про значення книжки" відчитала голова відділу пані Мірта Друль. Читання „Книжка" — Марта Чвалюк. Всеч. о. Мельник у своїм слові пояснив значення книжки.

По скінченні програми членки т-ва подали чай. Програму закінчено українським і канадійським гимнами.

Емілія Пелешок, секр.

ГОСТИНА ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

Мазепа, Саск.

Заходами жіночого т-ва ім. Ольги Кобилянської на 19 жовтня 1965 року відбувся радісний вечерок, на якім членкині і громадяни нашої місцевості вітали голову нашої організації пані Анну Токарик.

На вечерок прибули членкині з інших сусідніх відділів — а також Всеч. о. добр. Пук з Тіодор, добр. О. Бойчук і три членкині з Йорктону. Вечерок відкрила предсідниця вечора О. Марковська привітальним словом, а голова т-ва пані Д. Андрусяк вчепила корсаж нашій достойній гості та привітала її в імені т-ва та присутніх.

Пані Токарик виголосила дуже цікаву і поучаючу доповідь на організаційну тему, в якій торкнулась сучасних питань нашого життя та проблем в нашій громадській праці. Звернула особливу увагу на український дім, а в нім виховальну ролю української матері, як свідомої своїх завдань громадянки.

По закінченні доповіді, пані Токарик поділилась з учасниками вечора нашийним ланцюгом, який має передаватись кожній голові Союзу Українок при її виборі з відповідною церемонією і є він символом провідництва нашої організації. Також присутні оглядали ложечку з нашою відзнакою смолоскипом, яку призначено для подарунків членкам за спеціяльні заслуги в організації.

На закінчення предсідниця подякувала пані Токарик за відвідини і побажала їй багато сили та енергії продовжувати таку цінну працю, зложила також подяку учасникам вечора. Членки подали перекуску, під час якої відбулась товариська гутірка.

Не легко було нашим членкиням прощатися з головою нашої організації, яка була такою дорогою гостею для нас усіх. Багато наших членкинь, користаючи з нагоди, що в сусідніх відділах відбувались такі вечорі, їздили, щоб ще раз зустрітись і послухати цінної промови достойної гості.

О. Маковська, секретарка

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ БЛ. П. ОЛЬГИ ҐОРУЛІ

На 44-тім році свого ще молодого життя відійшла у вічність 20-го липня 1965 року бл. пам. Ольга Ґоруля. Залишила покійна в смутку свого мужа Миколу, сина Бориса і дочку Лесю.

Народилась Ольга на Україні на Запоріжжі. Друга світова війна позбавила їх дому і 1948 році родина Ґорулів приїхала до Канади та оселилась у Содбурі, Онт.

Включившись в громадське життя, особливо в церковну громаду при церкві св. Володимира, тихо трудилась для справ свого народу. Покійна Ольга була лагідної вдачі, співала в церковнім хорі і так своїх дітей виховувала.

Похоронні відправи відбулись у місцевій церкві — відправляв Всеч. о. Ю. Ягодський, а приятелі і знайомі численно зійшлись, щоб відпровадити на вічний спочинок дорогу всім людину. Виголошені були прощальні промови на цвинтарі та на похороннім обіді, віддаючи ними шану Покійній.

Замість квітів на свіжу могилу складаємо 5 дол. на прес фонд „Променя". Родині бл. п. Ольги Ґорулі висловлюємо глибокі співчуття.

Микола і Марія Скоморовські,
Содбури, Онт.

Жертвували на Червоний Хрест і Марч оф Даймс, дали на церкву 630 дол., на Народний Дім 40 дол., на „Промінь" 12 дол., на Колегію св. Андрея 25 дол., на організаційний фонд С.У.К. 12 дол.

Фінансовий звіт — в касі з 1964 року осталось — $793.96, прихід в 1965 році — 675.78, розхід в 1965 році — 32.70, в касі осталося — 1,144.04.

Заряд на 1965 рік: голова — Мірта Друль, заст. голови — Розалія Пелешок, рек. секр. — Емілія Пелешок, фін. секр. — Настя Друль, касієрка — Марія Чвалюк. Кон. комісія — Наталка Скоциляс, Юзефка Друль. Референтка архіву — Наталка Пелешок. Господині — Н. Скоциляс, Н. Пелешок, Марія Друль. Ґардеробщиця — Марія Друль.

Емілія Пелешок, секр.

ЕТЕЛБЕРТ, МАН.

Відділ ім. Св. Ольги

Річні збори т-ва відбулися в домі пані Марії Григорчук 6-го грудня 1965 р. Присутніх було 14 членок. Предсідницею зборів була пані Михайліна Козар, секретаркою — пані Анна Савчук. Збори відкрито співом-молитвою „Боже вислухай благання".

Членки заряду здавали звіти з діяльности т-ва. Пані Козар у своїм звіті подякувала членкам за їх щиру працю. За рік відбулось 10 місячних зборів, 2 засідань заряду і річні збори.

Товариство вшанувало заслужену членку, пані Анастасію Григорчук і голова, пані Козар вручила їй грамоту Союзу.

Заходами т-ва відбулись такі підприємства: Свято Миколая концертом і роздано дарунки дітям. Членки улаштували Валентиновий чай, відсвяткували роковини Т. Шевченка концертом, відограли одно представлення і влаштували продаж Великодного печива та писанок, свято День Матері відбули концертом, членки приготовили обід на храм нашої громади на Петра і Павла та улаштували гостину для Всеч. о. і добр. Труфинів і хор з Флин Флону та прощальну гостину для Всеч. о. і добр. Глуханюків вручила їм дарунок. Приготовили осінню вечерю і базар, що були дуже успішні.

В минулому році т-во дарувало грошеві суми на такі цілі: На дарунки дітям на св. Миколая — 10 дол., на Народний Дім — 60 дол., купили фарбу і помалювали залю, дали 1,000 дол. на іконостас. Посилали квіти до шпиталю хворим. На організаційний фонд Союзу Українок Канади — 15 дол., на „Промінь" — 10 дол. Передплачуємо журнал для т-ва. Членки беруть активну участь у церковному хорі та ходять колядувати.

З минулого року осталось в касі — $977.85, приходи в 1965 р. 915.77, розходи в 1965 р. 1,280.96, в касі осталось 612.66.

Заряд т-ва на 1966 рік — пані: Михайліна Козяр — голова, Марія Григорчук — заст. голови, Анна Савчук — секретарка, Анна Ґенсьорик — заст. секретарки, Стефанія Савчин — касієрка. Контрольна комісія: Євгенія Макух і добр. Є. Кукурудза. Комітети: Марія Григорчук, Розалія Журковська, Стефанія Савчин, Емілія Ганчарик. Сестриці до церкви: Марія Бурула, Єва Шевчук і Анна Кейко.

А. Савчук, секретарка

СТ. ДЖУЛІЯН, САСК.

Відділ ім. Лесі Українки

Ричні збори жіночого товариства відбулися 11-го грудня 1965 року. Збори відкрито молитвою „Царю небесний". Предсідницею була пані Софія Охітва, секретаркою Михайлина Сорокан.

Членкині заряду здавали звіти — пані Софія Охітва, Михайліна Сорокан, Доротея Бокшован, Михайліна Місюра, Катруся Хомин, Доця Буджак. Діяльність: за рік відбулось 4 зборів, 2 засідань. Виповнено буджет до централі Союзу. На зборах крім нарад ми читали обіжники з централі. Т-во жертвувало на умебльовння одно-осібну кімнату в Інституті Петра Могили в Саскатуні 325 дол., дарунок добродійці Стеценко 10 дол., на фарбу до церкви $299.98. Членки розкупили книжки надіслані з централі Союзу „Батьки і діти" — 5 дол. Дали до Народного Дому 22 дол.

Членки приготовили спільне свячене і спільний парастас. Мали забаву на Різдво, храмовий обід, осінній базар, на якім мали перекуску і вечерю, домашне печиво і ручні роботи, улаштували карнавал і вибір королевої, на якім також була перекуска, всі ці імпрези ми робили спільно з церковною громадою і Народним Домом. Давали дарунок членкам, які переїжджали до іншої околиці. Посилали картки поздоровлення членкам.

Дякуємо централі за реферати, обіжники і вказівки.

Заряд товариства на 1966: голова — Софія Процюк, заст. голови — Анна Вережак, секретарка — Катруся Хомин, касієрка — Орися Олексин. Контрольна комісія — Марія Жарий, Катерина Божовська (Олекси), Михайліна Місюра.

Господині — Марія Угрен, Анна Місюра, Василина Михайлюк, Анна Олексин, Доця Буджак, Катерина Божовська (Андрія). Соціяльний комітет — Маруся Колібаб, Маруся Олексин, Олена Михайлюк. Господиня начиння — Софія Олексин.

Михайліна Сорокан, секр.

ВИТКОВ, САСК.

Відділ ім. Ольги Кобилянської

Річні збори відділу відбулися в Народнім Домі в неділю 12-го грудня, 1965. Всеч. о. О. Кравченко вікрив збори молитвою. Предсідницею зборів була пані Михайліна Войтюк, секретаркою пані Анна П. Іванчук. Звіт цілорічної праці дала голова — пані Галя Олексюк, секретарка — пані Анна П. Іванчук, касієрка — пані Анєля Войтюк. Сестриця — пані Марія Мартинюк. Кочтрольна комісія — пані Михайлина Войтюк і господиня — Анна Є. Іванчук.

Діяльність товариства: В протягу року відбулося 8 зборів і одно засідання. Виповнено буджет до централі, прочитано всі обіжники на зборах, т-во вислало на стипендіяльний фонд до провінціяльної екзекутиви, також на з'їздовий фонд на домініяльний з'їзд в Торонто, Онт. і на провінціяльний з'їзд у Саскатуні, Саск.

Відбулася Йорданська свята Вечеря, Великодне спільне свячене, обід на храм, також подано обід і вечерю під час сумківського з'їзду, 3 пирогових вечері, т-во також помогло 2 родинам подати похоронний обід.

Відсвятковано День Матері чайним прийняттям, з якого вислано 8 дол. на „Промінь". Під час Інтернаціонального чаю, наш відділ продавав голубці і увесь дохід в сумі 42 дол. передано на фонд умово недорозвинених дітей у Норт Бетелфорді, Саск. Мали випродаж Великодного печива, і один осінній базар. Комітет опікується рідною школою. Т-во посилало картки і квіти для хворих у шпиталі. Літом членки помалювали в середині, долішню частину Народного Дому.

Заряд на 1966-ий рік — голова — Галя Олексюк, секретарка — Анна П. Іванчук, касієрка — Анєля Войтюк, заст. голови — Михайлина Ґоян. Контрольна комісія — Михайлина

Войтюк, Галя Штокалко і Анна Є. Іванчук. Господині: — Анна Котик, Савеля Бузяк і Анна Є. Іванчук. Сестриці — Марія Мартинюк, Ева Свистун, Марія Штокалко, Михайліна Войтюк, Настя Свистун. Комітет рідної школи: Галя Олексюк, Анна П. Іванчук і Анеля Войтюк.

Фінансовий звіт: В касі з 1964 року осталось $810.83, приходи в 1965 році 825.49, розходи в 1965 р. 539.56, в касі осталося 1,096.76.

Анна П. Івначук, секретарка

ГЕФОРД, САСК.

Відділ ім. О. Басарабової

Річні збори жіночого т-ва відбулися 5-го грудня 1965 р. Предсідницею зборів була пані П. Барабаш, секретаркою пані М. Д. Калин. Членки заряду здавали звіт з річної діяльности товариства.

За минулий рік відбулось 7 зборів, на яку учащало пересічно 30 членок. Членки приготовили одно пирогове пущення, обід на храм нашої громади на Зелені Свята, весільний чай і продаж писанок, печива та вишивок, осінній базар спільно з церковною громадою, приготовили 7 похоронних обідів і перекусок.

З освітної праці відділ улаштував роковини Шевченка концертовою програмою і Свято-Миколаївський вечір для дітей недільної школи. Відбулось 4 лекції писання писанок для сумківок і молодих членкинь. Навчання писання писанок відбулось під інструкцією пані Олі Андрущак.

Товариство вислало Великодні кошички свяченого хворим до шпиталю. Приготовили членки спільне свячене для церковної громади. Найняли Панахиду памяті Ольги Басарабової і Лесі Українки та молебень на День Подяки. На Йордан членки ходили щедрувати.

Товариство вислало дві делеґатки на головний з'їзд до Торонто — пань: Олю Андрущак і П. Барабаш, а на провінціяльний з'їзд до Саскатуну і відкриття Інституту П. Могили — пань: С. Гавриш і С. Гарах. Відділ зложив вінок Невідомому Вояку в День Поляглих. Вислав відділ квіти і картки побажань хворим у шпиталі. Членки улаштували пікнік для дітей недільної школи та своїм коштом закупили лекції для навчання в недільній школі.

Жертви товариства в минулім році: На Інститут П. Могили в Саскатуні — 250 дол., на журнал „Промінь" — 20 дол., на „Сентеніял" — 10 дол., на організаційний фонд Союзу Українок Канади — 15 дол.

З року 1964 остало в касі $890.48, приходи в 1965 р. — 1,583.39, розходи в 1965 р. 1,365.91, в касі (разом з шерами) 1,698.56.

Заряд т-ва на 1966 рік — пані: Михайліна Симчич — голова, Параска Барабаш — уступивша голова, Анна Ткачук і Савеля Гарах — заступниці голови, добр. Галя Зузак — рекор. секретарка, Стефанія Гавриш — заст. секретарки, Анна Федейко — касієрка. Референтки: Журнала — Єленка Лазарович, добродійної праці — П. Сулятицька і М. Возьна, Материнського комітету — Єлена Лазарович, господинь — К. Котелко. Учительки недільної школи — О. Андрущак і О. Михайлюк, а також Всеч. о. Зузак. Контрольна комісія: Олеся Михайлюк, Михайлина Гавриш і Катерина Семко.

Марія Д. Калин, секретарка

ЛЕК ЛА БІШ, АЛТА.

Відділ ім. Лесі Українки

Річні збори відділу в Лек Ла Біш, Алта., відбулися в домі панства Николая Ґаврилиців на 7-го грудня 1965 року. Збори відкрила предсідниця пані Рахиля Залузна. Молитву перед зборами провів Всеч. о. Стефанюк. Після молитви секретарка прочитала звіт діяльности. Заряд і комітети дали свої звіти. Пані В. Салагуб, голова, сказала, що членки виконали гарну працю за минулий рік. Добродійка М. Стефанюк, повідомила, що є у відділі 22 членкині. За рік відбулось 10 регулярних зборів і троє спеціяльних зборів. Відділ придбав ризи для церкви за 200 дол. Членки т-ва приготовили два бенкети і прийняття на одне весілля, як також видали храмовий обід і 4 перекуски. Відділ мав приємність вітати голову провін. екзекутиви на Алберту, пані П. Сліпчук, коли вона відвідала наш відділ під час нашого храмового свята.

Декотрі членкині помагають паросові з навчанням у недільній школі, і також часом помагають в праці з молодю СУМК, який був зорганізований у 1965 р. Відділ СУМК прийняв таке саме ім'я для свого відділу, як ми маємо, — Лесі Українки. Цього року наш відділ також вислав делегатку на провінціяльний з'їзд СУС, який відбувся в Едмонтоні 27-28 листопада.

За 1965 рік відділ мав приходу — $1,325.45, а розходу — 997.57, в касі осталося ще 897.00.

На річних зборах був вибраний новий заряд з таких осіб: Р. Залузна — голова, В. Салагуб — заст. голови, Н. Стефаник — секретарка, В. Погранична — касієрка. Шпитальний комітет — Анна Лобай й Розалія Вовк; соціяльний комітет — Д. Ткачук і В. Сорокан. Старші сестриці — З. Іванчук і Н. Войціховська.

Н. Стефаник, секретарка

ЕДМОНТОН, АЛБЕРТА.

Річні загальні збори жіночого товариства при церкві св. Михаїла в Едмонтоні, відбулися в неділю, 5 грудня, в церковній залі, при участі 17 членок. Голова Марія Попович відкрила збори. Всеч. о. прот. Василів провів молитву. Предсідницею перепровадження зборів була п. Надія Жмурко, а секретаркою добр. Василів.

Прочитано було звіт з минулих річних зборів і членки заряду та комітетів дали звіти діяльности т-ва. Протягом 1965 року наше товариство відбуло 8 місячних зборів (осінній і весняний) базарі, Йорданська Вечера, два обіди з нагоди пяти-літного Ювілею і Храмового свята, при участі Високопреосвященного Владики Андрея, два концерти — Різдвяний і День Матері з дітьми недільної і української школи, товариство відбуло два чайні прийняття з нагоди чотирирічного існування нашого товариства, а другий в резиденції Владики Андрея. Приготовили два весільні обіди і один похоронний. Улаштували пікник з дітьми недільної і української школи при закінченні навчального року. Також ходили з колядою від церковної громади, улаштували двоє пущень, і чотири забаві, з яких дохід призначено на будову нової церкви.

Фінансовий звіт: В банку з минулого року осталося було $551.52, приходи в 1965 році 1,401.94, розходу — 970.70, в банку остається на 1966 рік — 982.74.

Жіноче товариство інтересується недільною школою. Цього року вчащає поверх 40 дітей. Вчителями є п. Василь Танасюк і пані Софія Павлюк і панна Маґеґа. Тому, що старшої молоді бракує в громаді, тож оба відділи злучено разом. Українську школу при громаді провадить о. Прот. Василів з дружиною.

Заряд товариства на 1966 рік — уступаюча голова — пані Марія Попович, голова — Надія Жмурко, 1-ша заст. — Марія Зачернюк, 2-га заст. — Текля Панчишин, секретарка — Олена Зачернюк, заст. секретарки — Анна Олеговська, касієрка — Софія Павлюк.

Контрольна комісія: Марія Попович, Дорис Королюк і Василина Клапій. Кореспоп. секретарка англійської преси: Софія Павлюк, української мови — Марія Попович. Господині: Зеновія Березка, Анна Олеговська, Розалія Коливоська, Стефанія Тасій. Церковний комітет: добр. Василів, Марія Сорокан, Василина Клапій і Стефанія Храпко.

Комітет хворих: Марія Зачернюк, Марія Сорокан, добр. Василів, Гекля Панчишин. Шкільний комітет: Софія Павлюк, Марія П. Попович, Марія В. Попович. Програмовий комітет: Марія Маґеґа і Єлена Федюк.

Марія Василів, секр. річних збоів

ҐРОНЛИД, САСК.

Відділ ім. Княгині Ольги

Річні збори товариства відбулися в неділю 5-го грудня 1965 р. в Нар. Домі Івана Франка. Голова відділу, пані Марія Данилюк відкрила збори молитвою. Звіти з діяльности здали членки заряду. Предсідницею зборів була пані Зеня Панчук, секр. пані Наталя Антонійчук.

В протягу року відбулось 6 місячних зборів. Товариство приготовило спільне свячене, храмовий обід, бенкет для місцевої школи, День Подяки, базар. Відбулось прийняття з нагоди двох 25-літних ювілеїв, один 50-літний ювілей для членів. Вшанували три старших членкинь і улаштували один прощальний вечерок для членкині. Зайнялись перекускою на двох випродажах і на чотирьох панахидах.

Голова Союзу Українок Канади пані Анна Токарик відвідала відділ на 15 листопада. із тої нагоди товариство улаштувало для неї прийняття.

Тов. пожертвувало 145 дол. на Інститут П. Могили у Саскатуні. Відвідували хворих і посилали квіти до шпиталю. Т-во виповнило буджет до централі і передплачує „Український Голос" до шпиталю в Мелфорт.

Фінансовий звіт: з року 1964 осталось — $507.51, приходи в 1965 р. — 809.25, розходи в 1965 р. — 929.16, осталось у касі — 387.60.

Заряд товариства на 1966 рік — голова — Наталя Антонійчук, заст. голови — Ґеня Боднарчук, рек. секретарка — Катерина Швець, фін. секретарка — Зеня Панчук, касієрка — Павліна Чорний, господині — Марія Осадчук, Марія Боднарчук, Оля Добровольська, Марія Микульська, Стефанія Іванус. Господині до начиння — Марія Данилюк, Марія Т. Боднарчук.

Контрольна комісія — Марія Арсеній, Василина Нівринська, Оля Добровольська. До квітів — Марія Т. Боднарчук і Марія Микульська. Надзірна рада С.У.М.К. — Марія Данилюк, Зеня Панчук.

Ґеня Боднарчук, секр.

ҐИЛБЕРТ ПЛЕЙНС, МАН.

Відділ ім. Лесі Українки

Річні збори т-ва відбулися в Народнім Домі 3-го грудня, 1965 р. Збори відкрила т-ва пані Г. Мимка. Предсідницею зборів була пані А. Міщук, секретаркою пані І. Талпаш.

Діяльність: В протягу року відбулось 8 місячних зборів і річні збори. Заходом т-ва відбувся Весняний чай випродаж Великодного печива і ручних робіт. Членки приготовили обід на храм, спільне свячене, День Подяки і один поминальний обід та видали вечерю для студентів і шпитальних службовців. Членки помагали при похоронних прийняттях, а також давали перекуску один на спортових змаганнях.

Т-во зайнялось приготуванням до висвітлення трьох фільм — Всеч. о. Скакальський висвітлював фільму про свою подорож до Святої Землі — (Єрусалиму), Всеч. о. д-р С. В. Савчук фільму з Колеґії св. Андрея у Вінніпезі, пан Василь Авраменко — фільм „Маруся". Т-во передплачує журнал „Промінь". Дві членки опікуються відділом СУМК. Пожертви — на Колеґію св. Андрея — 50 дол., на журнал „Промінь"— 5 дол.

З року 1964 осталось у касі $728.55, приходи в 1965 р. — 1,372.65, розходи — 498.12, осталось в касі 1,603.08.

Заряд т-ва на 1965 рік — пані: Г. Мимка — голова, Є. Котик — заст. голови, А. Міщук — касієрка, І. Талпаш — секретарка. Контрольна комісія — В. Вівчарук, Е. Шевчук. Господині — О. Журковська, Ю. Бурдинюк, В. Вівчарук, А. Кушманюк. Сестриці — А. Гаврилишин, А. Гнатюк, Ю. Ярема, О. Журковська.

І. Талпаш, секретарка

ВАЙТА, МАН.

Відділ ім. Ольги Кобилянської

Річні збори жіночого т-ва відбулися 12-го грудня 1965 р. в Українськім Народнім Домі. Збори відкрила голова т-ва, пані Марія Софія Сторожук.

Діяльність т-ва: За рік відбулось 9 місячних зборів і 5 освітніх сходин та 2 надзвичайних зборів. Заходами т-ва улаштовано вечір присвячений Лесі Українки і Ольги Басарабової, на якім було прочитано реферат. На свято День Матері добр. Кулинич приготовила концерт, на якім також було вшановано найстаршу в громаді маму.

Старанням членок т-ва приготовлено Новорічну вечерю, спільне свячене, обід на учительську конвенцію, бінґо з пирогами і обід для церковної громади на храм. Замовили панахиду за покійних, а в час похорону т-во купує вінок для пок. членок. Під час Різдва членки ходили колядувати на місцеву церкву, збирали також жертви на Червоний Хрест; помалювали своїм коштом парафіяльну хату.

Т-во вислало делеґатку на провінціяльний з'їзд до Вінніпеґу, дало 25 дол. на місцеву церкву.

Заряд т-ва на 1966 рік: голова — Марія Неґрич, заст. голови — Настя Дикун, секретарка — Софія Сторожук, фінан. секретарка — Ольга Пацьорка, касієрка — Анна Цесмиструк. Контрольна комісія — Марія Підлубна і Єлена Боднарчук, Сестриці — В. Божик, М. Стефюк, п. Ґавронська. Телефонічний комітет — П. Підлубна. Референтка Червоного Хреста — Анна Підлубна. Комітет господинь — Анна Цесмиструк, Анна Подольська і Настя Тисарська.

Софія Сторожук, секретарка

Кожна наша передплатниця це фундамент, що на нім опирається ціла будова нашого журнала. Тому просимо памятати про вчасну передплату на цей рік. Вславши завчасу передплату ви заощаджуєте журналові коштів у зв'язку з висилкою упімнень. Свою передплату ви можете зложити на руки референтки журнала при відділі Союзу Українок Канади, або вислати прямо до редакції. На наліпці вашого журнала зазначено, доки ваша передплата заплачена. — **Редакція.**

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

Можна ощадно приготовляти поживу для своєї родини — цілий обід або вечерю разом у печі. Подаю один приклад:

Січеники (міт болс), цукрована морка, запечені картоплі (бараболі), печиво з міґдалів. Покласти ці речи разом у піч 360° температури на одну годину. Припис подаємо:

Січеники:

1 фунт меленого м'яса, 1 мала цибуля, посічена, ½ горнятка рижу (сирого), 1 ложечку соли, 2 ложки смальцю, 1½ горнятка варених помідорів, 1 малу бляшанку помідорового сосу, (томейто сос), 1 горня січеної салери, 1 горня січеного зеленого перцю, ½ ложечки „ореґано", 1 малу бляшанку варених грибів.

Вимішати разом м'ясо, цибулю, риж і сіль. Розділити на 10 галок і присмажити на смальці, дати до баняка і додати пімідори, сос, салеру, перець, ореґано і гриби. Накрити і дати до печі.

Цукрована морква

6-8 середньої величини морков, ½ горнятка води, 2 ложки жовтого цукру, ½ ложечки соли, 1 ложку масла.

Почистити моркву і покраяти на менші кавалки, дати до посудини, додати воду, цукор і сіль і масло з верха. Накрити і дати до печі.

Чоколядовий „Кейк"

1½ горнятка пересіяної муки, 1 ложечку порошку до печива (бейкінґ павдер), 1 ложечку соди, ½ ложечки соли, 3 ложки какао, 1 горня цукру, 1 ложка оцту, 5 ложок топленого товщу або оливи, 1 яйце, розбите, 1 горня гарячої води.

В квадратову 8" бляшку, покладіть перших 6 складових частин. Скоренько додайте ванілію, оцет, і товщ, потім яйце і гарячу воду. Все разом розмішати добре. Пекти в 350° температурі 30 мінут. Подавати з вбитою солодкою сметанкою, або морозивом (айс крім).

Запечені картоплі (бараболі)

3 до 4 горнят почищеної картоплі, ¾ горнятка цибулі, посіченої, 3 ложки муки, 1½ ложечки соли, ¼ ложечки перцю, 1—1½ горнят молока, 1 ложку масла.

Покраяти картоплі на тоненькі, плиточки. В досить велику посудину (щоби не викіпало) перекладати картоплі, цибулю, муку, сіль і перець. Підляти молоком і зверха дати масло. Можна тепер додати січеного жовтого сира, як кому смакує. Пекти одну годину. (Можна наперед підварити картоплі, щоб скорше варилися якщо поспішаємо.

Коржики з яблук

1½ горнят просіяної муки, 1 ложечку бейкінґ павдер, ½ ложечки соли, 1 ложечку цинамону, 1 ложечку гвоздиків, ½ ложечки „нотмеґ", ½ горнятка м'якого масла, 1 горня жовтого цукру, 1 яйце, січену цитринову шкірку, цитриновий екстрат, 1 горня сіріялу „ол-брен", ¼ горнятка молока, 1 горня покришених яблук, 1 горня січених родзинків, 1 горня січених горіхів.

Змішати муку, порошок до печива, сіль і „спайси". Розвести масло, додати цукор, потім яйце, шкірку і екстракт. Домішати муку і решта додати та добре перемішати. Класти ложечкою на вимащену бляху. Пекти в печі 375° температурі яких 10 мінут. З припису буде 4 тузини коржиків.

Пожива для старших людей

Чи вам 6 чи 60 літ, чи десь посередині, — пожива, яку ви їсте буде мати великий вплив або ефект на ваше здоров'я і загальне добре почування. Експерти в знанні про їжу і здоров'я тіла подають до нашого відома, що дуже важні є такі ґрупи пожив в щоденній дієті для всіх, а спеціяльно зауваги подаємо для людей старшого віку:

1. МОЛОКО — найменше 1 горня. Ніяка інша пожива немає тільки важних вітамінів, мінералів та інших складників як молоко. Разом з вітаміном „Д", молоко творить сильні кости, будує тіло, помагає нервам і мускулам добре виконувати свою функцію, як також продовжує життя. Уживайте молоко в зупі, в білім сосі і в пудинґу.

2. ОВОЧІ або сік — раз на день цитринові овочі такі як помаранче, цитрина або ґрейпфрут та помідори і бодай один раз інших овочів. Овочі дають багато вітамінів і мінералів, спеціяльно вітамін „С". але найбільше в сирім стані бо варенням ці вітаміни нищаться. Овочі помагають у травленні поживи і діють проти затвердження.

3. ГОРОДИНА — один раз бараболі а найменше два рази іншої городини, — зеленої, жовтої і якнайбільше сирої салати. Бараболі як варені в лушпині або печені мають якусь скількість вітаміну „С" та заліза. Вони дають енергію. Інша городина має поважну скількість вітамінів і мінералів, що помагає у травленню поживи на удержання тіла здоровим. Зелена та жовта городина має багато вітаміну „А", який помагає на зір, нерви, дає гладку шкіру — це все дуже важне для старших людей.

4. ХЛІБ і „СІРІЯЛ" — один раз сіріял з цілого зерна і 4 кусники (слайси) хліба з маслом або марґариною. Хліб та сіріяли дають енерґію і вітамін „Б" викликають апетит, сприяють добре травленню дають загальне добре самопочуття. Для старших спеціяльно добра суґестія посипати трохи тертого зерна „Гвіт Джирм" до вареної каші або зимного сіріялу, до овочів, січеників, коржиків тощо. Масло дає вітамін „А" і додає доброго смаку до поживи. Тільки уважайте, не беріть забагато! (Сіріял — зернові готові поживи в сухім стані).

5. М'ЯСО, РИБА, СИР, ЯЙЦЯ — бодай один раз на день м'яса, риби, сира, яєць, або фасолі. Печінку можна їсти зчаста, яйця і сир 3 рази на тиждень. М'ясо, риба і т. д. дають важну протієну, що будує тіло, залізо і велику скількість вітаміну „Б". Наприклад — печінка. Яйця і риба мають важну „протеїну" і дуже легкі до травлення. Це важна справа для хворих та старших. Сир можна їсти зчаста, якщо не бажаєте багато молока в дієті.

Рекомендуємо також сіль зйодизовану і вітамін „Д" для старших бодай в зимовій порі.

Остерігайтеся (питайте лікаря): забагато кави або чаю, цукру або інших солодощів, смажених страв та товщу — ріжних тортів, тісточок і т. д., огірків, томатових сосів „кетчип", мустарди й інших пожив, які витворюють ґази.

Пийте багато води — 6 до 8 склянок на день та ріжних соків, хіба що лікар вам заборонив. Віримо, що ці завваги поможуть нашій читачці, яка писала до нас за цим раніше.

Розалія Фарина, референтка Домашньої Економіки Союзу Українок Канади.

КИНЬТЕ ЦИГАРКУ!

До нас, лікарів-психіятрів часто звертаються хворі з проханням допомогти їм позбутися звички курити. Такі **люди скаржаться на біль голови, серця, в них гіршає** сон, зменшується фізична витривалість. І це не випадково, бо роками нервову й серцево-судинну систему курців уражає нікотин.

Відомі випадки раптової смерті від гострого отруєння цією речовиною, люди гинули тому, що протягом ночі викурювали кілька коробок цигарок, або десятки міцних сигар. Звичайно нікотин накопичується в організмі поступово й діє повільно. Але як останній, сотий ґрадус перетворює воду, що кипить, на пару, так одна цигарка може невпізнано змінити самопочуття.

Наведу такий приклад. Я був присутній на змаганні з легкої атлетики і стежив за одним юнаком, що в стрільбі, кінному спорті й фехтуванні дістав найбільшу кількість очок. Попереду залишилося найважче — крос і плавання. Юнак дуже хвилювався і перед самим стартом запалив цигарку.

Він почав бігти добре. Але відразу знизив **темп,** закашлявся й, нарешті, зійшов з дистанції. Чи була винна в цьому цигарка? Лікарі встановили, що так.

Перевірте пульс у курця. Число скорість серцевого м'яза буде в середньому на десять більше, ніж у того, **що не палить. Порушується їхня ритмічність, підвищується** кровяний тиск. А все це разом призводить до передчасного старіння.

У багатьох курців притуплена здатність розрізняти запахи, смак їжі, жовтіють і руйнуються зуби, ясна стають рихлими, кровоточать. Надто шкідливо курити натще серце й безпосередньо після їжі, бо це порушує нормальну діяльність органів травлення. Доведено, що хворі, на виразку шлунка, які не палять, одужують швидше, і взагалі — ця хвороба в курців спостерігається набагато частіше.

Тютюновий дьогодь містить у собі так звані канцерогенні речовини, що, на думку вчених, сприяють виникненню ракових пухлин у ротовій порожнечі.

Та хіба тільки собі завдають шкоди курці! Вони змушують **й інших дихати повітрям, отруєним тютюновим** димом.

Крім нікотину, цей дим містить чадний ґаз, що легко вступає в сполуку з гемоглобіном крові. Отак постачання організму киснем гіршає не тільки в самого курця, а й у тих, хто працює поруч, живе в одному приміщенні. Особливо страждають діти.

Куріння — лихо, з яким треба боротися.

Кидати курити треба відразу. Коли самопочуття дуже погане, зверніться до лікаря. При психоневрологічних диспансерах є наркологічні кабінети, де застосовується психотерапія, гіпноз, фізкультура, прохолод і обтирання і т. д. Існують і ліки проти куріння.

Та головне — це бажання самому позбутися шкідливої звички, проявити силу волі заради свого здоров'я й здоров'я людей, що вас оточують.

М. Семецький, лікар

В другу річницю смерти мого дорогого мужа, українського піонера в Торонті, учителя, диригента і громадського діяча, бл. п. Михайла Семчишина, складаю на пресовий фонд „Променя" $5.50.

Дружина Ольга Семчишин

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ПРЕС. ФОНД

Відділ ім. Л. Українки — Форт Френсес, Онт. —	$19.35
Відділ ім. Княгині Ольги — Принс Алберт, Саск.	15.00
Відділ ім. Доньки України — Реджайна, Саск. —	10.25
Відділ ім. Л. Українки — Ванкувер, Б. К. —	14.00
Пані М. Савченко — Торонто, Онт. —	10.00
Пані А. Григорчук — Етелберт, Ман. —	10.00
Пані Д. Папіш — Вінніпеґ, Ман. —	10.00
Відділ ім. Княгині Ольги — Торонто, Онт. —	10.00
Відділ ім. Доньки України — Роблин, Ман. —	10.00
Пані Олена Хрущ — Торонто, на невянучий вінок свого мужа бл. п. Стефана —	6.00
Пані С. Є. Мойсюк — Вікторія, Б. К. —	5.00
Панна Д. Гаврисишин — Вінніпеґ —	5.00
Відділ ім. Л. Українки — Норт Бетлфорд, Саск. на невянучий вінок членки бл. п. Теклі Саранчук	5.00
Відділ ім. Л. Українки — Фовм Лейк, Саск. —	5.00
Відділ ім .Л. Українки — Монтреал —	5.00
Ольга Семенюк — Емесбурґ, Онт. —	5.00
Пані Н. Фіґуш — Ванкувер —	5.00
Пані Марта Савчук — Єлов Крік, Саск. —	5.00
Відділ ім. Л. Українки — Мелфорт, Саск. з нагоди візити голови С.У.К. пані А. Токарик —	4.15
Пані В. Катеринич — Саскатун, Саск. на невянучий вінок бл. п. Анни Гавриш —	3.00
Пані Е. Простебій — Едмонтон —	3.00
Пані П. Кумпан — Торонто, Онт. —	3.00
Пані В. Лиса — Ніяґара Фалс, Онт. —	3.00
Пані Анна Буяр — Форт Френсес, Онт. —	3.00
П-во І. і П. Олеськів — Гемилтон, Онт. —	2.00
Пані М. Корній — Виндзор, Онт. —	2.00
Пані П. Двернечук — Торонто, Онт. —	2.00
Пані Е. Елащук — Порт Кредит, Онт. —	2.00
Пані Коваль — Милк Ривер, Алта. —	2.00
Пані Г. Юськів — Содборі, Онт. —	2.00
Пані М. Мазуркевич — Едмонтон —	2.00

По $1.50: Б. В. Татарин — Торгилд, Алта., Р. Борса й Е. Рудевська — Саскатун, М. Сойко — Сарнія, Онт., О. Мишкевич — Давнесвю, Онт., добр. М. Мельничук — Вестлок, Алта., добр. Е. Труфин — Флин Флон, П. Матіещин — Овкборн, Ман., М. Токарчук — Ватсон, Саск., П. Гарасимчук — Ванкувер.

По $1.00: К. Гаврійчук, А. Кріль, М. Глушко, М. Туртяк, Т. Гусак і К. Шмигельська — Торонто, добр. Г. Костюк і Евгенія Шкурат — Монтреал, добр. М. Стефанюк — Лек Ла Біш, Алта., Н. Белзюк — Маринвил, Алта., Н. Кос — Едмонтон, С. Куцак, А. Мельниченко й А. Койцан — Форт Френсес, Онт., М. Костюк і Ольга Богач — Пембіна, Н. Д., М. Білик — Борден, Саск., С. Шиян — Гемилтон, С. Залозецька й М. Ревуцька — Вінніпеґ. Т. Бобро — Ст. Кетеринс, Онт.

По 50 ц.: Н. Гринюк — Принс Алберт, Саск., С. Ґриба — Кадворт, Саск.

Замість вінка на могилу мого дорогого мужа, бл. п. Стефана Хруща, який упокоївся 7-го липня 1965 року в Торонто, складаю скромний дар на ювілейний прес. фонд журнала „Промінь" 6 дол. Редакторці і співробітницям журнала бажаю якнайбільше здоровя та витривалости в праці на цій українській народній ниві. Щасти Боже!

Олена Хрущ

CANADA

Впевніться чи ваше Громадянство є правильно зареєстроване

В багатьох випадках потрібно мати доказ, що ви є канадським громадянином. Це є занадто важлива справа, щоб її занедбувати. Треба бути цілковито певним.

Наприклад, від 1-го січня 1947 р. одружена жінка **не** отримує автоматично канадського громадянства з хвилиною коли її чоловік стає канадським громадянином. Діти натуралізованих канадців (крім тих, які народилися в Канаді) не отримують канадського громадянства поки їх батьки або опікуни не зложуть прохання про громадянство для них.

Можете дізнатись про отримання канадського громадянства, пишучи до найближчого Суду Канадського Громадянства (Court of Canadian Citizenship), або, якщо Вам зручніше, можете писати до:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Department of Citizenship and Immigration,
Ottawa, Ontario.

Суди Канадського Громадянства знаходяться в таких місцевостях: Moncton, N.B., Montreal, P.Q., Ottawa, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London and Windsor, Ont., Winnipeg, Man., Edmonton and Calgary, Alta., and Vancouver, B.C.

Дж. Р. Нікольсон,
Міністер Громадянства та Іміграції

P 66D JAN 68
SAMYCIA MRS S
6712-111 AVE
EDMONTON ALTA

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

З нагоди Різдва Христового та Нового Року прийміть найщиріші побажання від відділу Союзу Українок Канади ім. Св. Княгині Ольги при Українській Православній Катедрі Св. Володимира в Торонті і пожертву на прес. фонд 10 дол.

Бажаю Вам, та всім співробітникам Вашим, Веселих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року (1966).

А найщирішим моїм побажанням до Вас всіх, як Вашої прихильної читачки нашого жіночого журнала було б те, щоб у цім Божім Році, українське жіноцтво у своїй плодотворній національній праці, скерувало її більш на шлях ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ всього СВІТОВОГО УКРАЇНСТВА, як в чужині так і на Рідних Українських Землях з нахилом до правдивого й здорового НАЦІОНАЛЬНОГО ПАТРІОТИЗМУ та національної РАЦІЇ, з НЕПОХИТНИМ українським СОБОРНИЦЬКИМ КРЕДОМ, ухиляючись від вузькопартійних, групових чи загумінково-краєвих ТЕНДЕНЦІЙ та успособлень.

З правдивою пошаною до Вас
Анна Васюк, Каракас, Венецуеля

В залученні пересилаю поштовий переказ на 17 дол. — за три передплаті журнала і 5 дол. ювілейного пресового фонду.

З новим роком бажаю Вам всім кріпкого здоровя, витривалости і щедрого прибутку. З щирим поздоровленням і гордістю за наш „Промінь".

Марія Мадюк, Саскатун

Засилаю мою передплату на 1966 рік. Бажаю редакції щастя, здоровя і витривалости у вашій цінній праці у цім році. Крім передплати залучую доляра на прес. фонд. З пошаною,

Клавдія Малінська, Райн, Саск.

Сьогодні пересилаю передплату на журнал „Промінь", який для мене є дуже дорогий і цінний. Хай Господь дає вам сили, здоровя ту неоцінену працю провадити, ширити журнал на добро української жінки в Канаді. Засилаю мою передплату на два роки і скромний ювіл. пресовий фонд.

Олена Мазуркевич, Едмонтон

Посилаю свою передплату за „Промінь" на два роки наперед і одного доляра на прес. фонд. Бажаю вам, пані редакторко, кріпкого здоровя і витривалости. Люблю дуже читати цей наш дорогий журнал і горда, що є його передплатницею.

Михайліна Білик, Борден, Саск.

Посилаю мою передплату і 10 дол. на ювілейний фонд „Променя". При цій нагоді хочу зложити сердечні побажання Веселих Свят та щасливого нового року нашій трудящій редакторці, пані Н. Когуській та всім членкам редакційного штабу.

Докія Папіш, Вінніпеґ

Засилаючи передплати на „Промінь" на два роки і засилаю на фонд 2 дол. Журнал „Промінь" я дуже люблю читати, і чекаю його нетерпеливо, бо у ньому є дуже цікаві відомості. Хай Господь дає сили і багато здороя за Вашу дорогоцінну працю.

Галина Юськів, Содбури

НОВІ КНИЖКИ

Микола Понеділок: Смішні Сльозини. Обкладинка, дружній шарж та ілюстрації Едварда Козака. Видавництво „Свобода". Джерзі Сити — Ню Йорк, 1966. Сторінок 274.

Леся Храплива. Вітер з України. Друга збірка оповідань для дітей шкільного віку. Обкладинка Петра Андрусіва. Оформлення-витинанки авторки. Наклад 3,000. Ню Йорк 1965. Сторінок 144.

Ювілейний Календар-Альманах Українського Голосу, присвячений 75-літтю українського поселення в Канаді і 50-літтю з дня смерти Івана Франка. На звичайний рік 1966. Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб, Вінніпеґ. Сторінок 190.

Леся Храплива: Козак Невмирака. Оповідання для дітей. Мистецьке оформлення Христини Зелінської. Технічне оформлення обкладинки Роми Бабюк. Ню Йорк 1961. Сторінок 96.

Леся Храплива: Ростикова Казка. Ілюстрації Ніни Мудрик-Мриц. Накладом членів І. Куреня Українського Пластового Сеньйорату ім. Степана Тисовського. Ню-Йорк — Клівленд 1962.

Леся Храплива. Писанка українським дітям. Ілюстрації Петра Андрусіва. Видавництво „Українським Дітям". Ню Йорк — Мюнхен 1965.

Ніна Мудрик-Мриц: По Ягідки (Текст і ілюстрації Ніни Мудрик-Мриц). Накладом авторки. Торонто, Канада — Чікаго, С.Ш.А.

Ніна Мудрик-Мриц: Пригода гордої киці. Казочка для дітей дошкільного віку. (Текст і ілюстрації Н. Мудрик-Мриц). Видано заходами Учительської Громади у Клівленді. Торонто, Канада — Клівленд, С.Ш.А.

Альманах „Гомону України" на 1966 рік у 50-річчя смерти великого сина України Івана Франка. Накладом і друком Видавництва „Гомін України" Торонто. Стор. 190.

Календар Альманах Нового Шляху на 1966 рік. Друком і накладом „Нового Шляху", Вінніпеґ. Стор. 159. Мистецька обкладинка Мирона Левицького.

Яр. Рудницький: З подорожей по Італії. Вінніпеґ 1965. Сторінок 124.